

**TÜRKİYE EĞİTİM
GÖNÜLLÜLERİ VAKFI
TÜRK GENÇLERİNDE
GÖNÜLLÜLÜK VE SOSYAL
SERMAYE**

Sonuç Raporu- 19.12.2008

TEGV
Türk Gençlerinde Gönüllülük ve Sosyal Sermaye
Sonuç Raporu- 29.11.2008

Kasım 2008'da hazırlanmıştır.

Proje Ekibi:

Güçlü Atılğan

Infakto Research Workshop

guclu.atilgan@infakto.com.tr

Dr. Emre Erdoğan

Infakto Research Workshop

emre.erdogan@infakto.com.tr

Emir Günim

Infakto Research Workshop

emir.gunim@infakto.com.tr

Ziya Güveli

Birim Araştırma

ziyaguveli@birim.net

infakto
RESEARCH | WORKSHOP

Topağacı Ihlamur Yolu

Uğurlu Apt., 51/2

34365 Nişantaşı, İstanbul

t. +90 (212) 231 0708

İÇİNDEKİLER**SAYFA**

1. Yönetici Özeti	4
2. Çalışmanın Yöntemi	7
2.1. Örneklem Yapısı: Yüzyüze Görüşmeler.....	7
2.2. Örneklem Yapısı: İnternet Anketleri.....	9
3. Türkiye’de Gönüllülük ve Hayırseverlik Davranışı	10
3.1. Gönüllülük Faaliyetlerine Katılım.....	10
3.2. Gönüllülük Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri	12
3.3. Hayırseverlik ve Bağışçılık.....	14
4. Gönüllülük Kavramının Algılanması	17
4.1. Gönüllülük Neler Kazandırır?	17
4.2. Gönüllü Faaliyeti Tercih Ederken Nelere Önem Verilir?	18
4.3. Gönüllülüğün Gerektirdiği Kaynaklar	19
4.4. Gönüllülük Hakkındaki Görüşler.....	20
5. Gençler ve TEGV Gönüllüleri Arasındaki Farklar	22
5.1. Demografik Farklar	22
5.2. Gönüllülük Davranışındaki Farklar	25
5.3. Gönüllülük Algısındaki Farklar	26
6. Değerler, Tutumlar ve Ruh Hallerindeki Farklar	32
6.1. Genel Psikolojik Durum	32
6.2. “Anomi” Duygusu	34
6.3. Güven Duygusu.....	35
6.4. Empati Duygusu	36
6.5. Sosyal Değerler	37
7. TEGV’le İlgili Değerlendirmeler	40

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Araştırma çalışmasından elde edilen sonuçları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

Araştırma sonuçlarına göre 18-35 yaş arası kentsel bölgelerde yaşayan gençler arasında son bir yıl içerisinde herhangi bir gönüllü faaliyete katılanların oranı sadece yüzde 5. Dünya Değerler Araştırması'nın üçüncü aşamasının verileri ülkemizin gönüllü faaliyetlere katılım açısından yüzde 1,5'lük bir oranla 55 ülke arasında sonuncu olduğunu zaten göstermekteydi. Aynı araştırmaya göre kentsel bölgelerde yaşayan Türk gençlerinin de gönüllü faaliyetlere katılımı sadece yüzde 7 oranında. TEGV araştırması da ülkemizin bu konuda ne kadar geride kaldığını bir kez daha göstermiş oluyor.

Türk gençlerinin gönüllülük faaliyetlerine bu kadar düşük oranda katılmalarının önde gelen sebebi olarak algısal engeller öne çıkmakta. Son bir yıl içerisinde herhangi bir gönüllülük faaliyetine katılmadığını söyleyen gençlerin öne sürdükleri en önemli bahane maddi olanak ve zaman yokluğu. Düşük eğitilmiş, düşük gelirli gençler ve ev kadınları daha çok maddi olanak eksikliğini öne sürerken; yüksek eğitilmiş ve yüksek gelirli gençler ise zaman yokluğu nedeniyle gönüllü faaliyetlere katılmadıklarını söylüyorlar. Öte yandan araştırma sonuçlarına göre gönüllülük faaliyetlerinde bulunan gençlerin büyük çoğunluğu haftada 4 saatten daha az vakit ayırıyorlar. Yine araştırma sonuçları gençlerin sadece yüzde 7'sinin herhangi bir kuruma bağış yaptığını; gönüllülük faaliyetinde bulunan gençlerde bile bu oranın yüzde 30'un üzerine geçmediğini gösteriyor. Üstelik bağışta bulunanların büyük çoğunluğunun yılda bir defa 50 YTL'den daha az bağışta bulunması; gönüllülük faaliyetinin zaman ya da para olarak çok da fazla bir kaynak gerektirmediğinin en önemli kanıtı.

Gençlerin gönüllülük faaliyetinde bulunmamalarının başka önemli sebeplerinden biriyse yakınlarında bu tür faaliyet gösteren kurumların varlığından haberdar olmamaları. Bu açıdan yerel yönetimlere, okul idarelerine ve hem yerel hem de ulusal basın kuruluşlarına büyük rol düştüğü açık olarak görülüyor.

Öte yandan, gönüllülük faaliyetine katılan gençlerin gönüllülükle ilgili algıları da diğer gençlerden daha farklı. Gönüllülük faaliyetine katılmayan bir genç bu tür faaliyetlerin

yaşadığı çevrenin sorunlarına katkıda bulunma ya da herhangi bir kuruma yardım etmenin verdiği tatmin gibi getirileri olduğu kanısında. Buna karşılık, gönüllülük yapmış gençler yeni insanlarla tanışma ya da kendisine ihtiyaç duyulduğunu görmek gibi bireysel getirilerinin daha fazla olduğunu düşünüyorlar.

İnsanların acil ihtiyaç duydukları bir konuda faaliyet gösterme bütün gençler için gönüllülük yapacağı kurumu seçerken göz önünde tuttıkları bir faktör. Gönüllülük faaliyetinin zaman gerektirdiği konusunda da görüş ayrılığı yok. Bununla birlikte son bir yıl içerisinde gönüllülük faaliyetlerinde bulunmamış gençler çalışacakları kurumun kendilerine yakın olmasına, tanınmasına ve bu kurumda çalışmanın prestij getirmesine önem verirken; gönüllülük deneyime sahip olan gençlerin bu konulara daha az verdikleri ortaya çıkıyor.

Görüşülen gençlerin gözünde gönüllü faaliyetlere katılabilmek için gereken önemli kaynak zaman. Öte yandan maddiyatın gönüllülük yapmış gençler gözünden sahip olunması gereken en önemli kaynak olmadığı da araştırma sonuçlarının arasında. Maddi kaynakların önemli olduğunu düşünenlerin oranı gönüllülük yapmış gençler arasında sadece yüzde 80 iken; gönüllülük yapmamışlar arasında bu oran yüzde 93.

Gençlerin tamamı ülkemizde gönüllü faaliyetlerin yapılmasına ihtiyaç duyulduğu kanısında ve yeterince gönüllünün olmadığı konusunda da bir görüş birliği söz konusu. Ancak hangi konularda daha fazla ihtiyaç bulunduğu konusunda farklılıklar gözleniyor. Eğitim, çevre ve gençlik konularının önemi konusunda hemen herkes aynı fikiri taşırken; gönüllü faaliyette bulunmuş gençler diğerlerine kıyasla kadın, çevre ve kültür-sanat konularının da diğer konulara yakın oranlarda gönüllülüğe ihtiyaç duyduğuna daha fazla inanıyorlar.

Araştırma gönüllülük faaliyetinin bireyler üzerindeki etkileri konusunda da ilginç sonuçlar sunuyor. Gönüllülük yapmış gençler diğerlerine kıyasla kendilerini daha olumlu cümlelerle değerlendiriyorlar. TEGV Gönüllüleri arasında yapılan araştırma da gönüllülerin kendileri hakkında daha olumlu yargılara sahip olduklarını gösteriyor.

“Bireylerin toplumsal norm ve değerler konusunda akıllarının karışık olması” olarak tanımlanan anomi duygusunun ülkemizde yaygın olduğu bilinen bir şey. 2006 yılında yapılan bir kamuoyu araştırmasına göre vatandaşlarımızın yüzde 18’i yüksek anomi duygusuna sahip. 2008 sonbaharında açıklanan bir başka kamuoyu araştırması da

gençler arasında yüksek anomi duygusuna sahip olanların oranının yüzde 40'a yaklaştığını ve gelir, eğitim, yaşam tarzı gibi faktörlerin bu yüksek anomi duygusunu etkilemediğini gösteriyor. TEGV tarafından yürütülen araştırma gönüllü faaliyetlerde bulunmanın anomi duygusunu azalttığı konusunda bir kanıt sunuyor. Görüşülenler arasında yüksek anomi duygusuna sahip olanların oranı yüzde 38 iken; bu oran TEGV Gönüllüleri arasında sadece yüzde 13.

Gönüllülük faaliyetinin bireylerin tanımadıkları kimselere de güvenebilmeleri anlamına gelen "genelleştirilmiş güvene" de olumlu bir katkısı olduğu görülüyor. Türkiye'de yaşayanların sadece yüzde 7'si insanların genel olarak güvenilebilir olduğuna inanırken, geri kalan büyük çoğunluk insanlarla ilişkilerde dikkatli olması gerektiği kanısında. Dünya Değerler Araştırması'nın verileri, Türkiye'nin genelleştirilmiş güven konusunda sondan ikinci olduğunu gösteriyor. TEGV araştırmasına göre gençler arasında genelleştirilmiş güven duygusuna sahip olanların oranı yüzde 6'yken, son bir yılda gönüllülük yapmış olanlarda bu oran yüzde 12. TEGV Gönüllülerinde ise insanları genel olarak güvenilir bulanların oranı yüzde 20 ve benzer sosyoekonomik durumdaki bireyler arasındaki oranın 2 katı. Bu da gönüllülüğün genelleştirilmiş güveni nasıl etkilediğini gösteriyor.

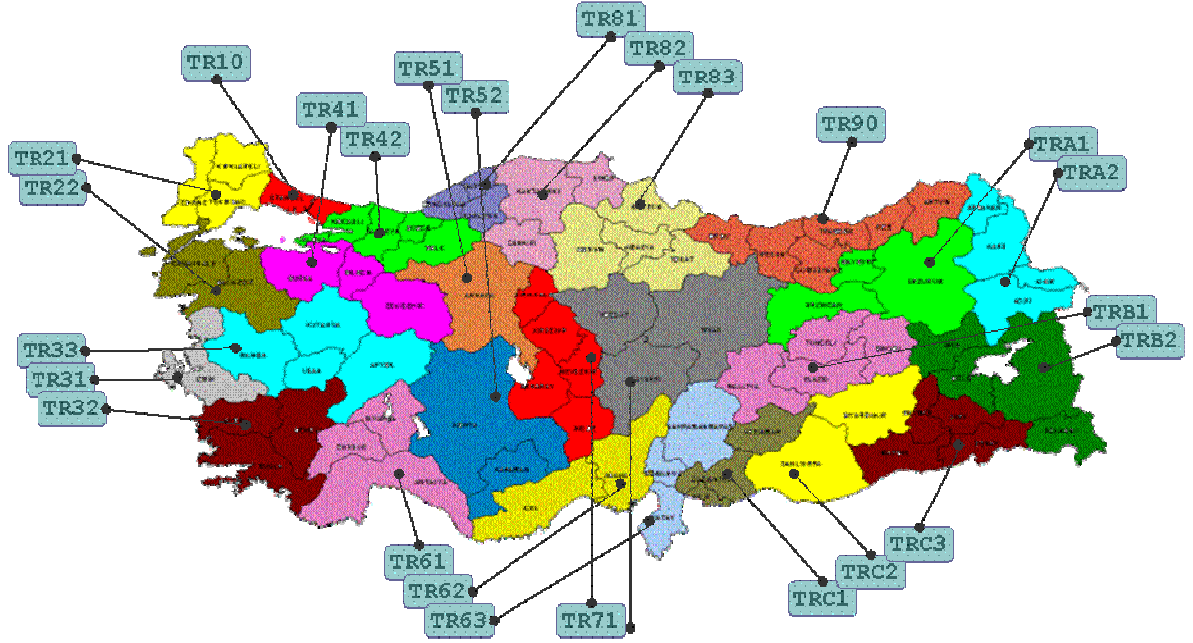
Araştırma sonuçları ayrıca gönüllülük faaliyetlerinde bulunan bireylerin diğerlerine göre az da olsa daha yüksek empati duygusuna sahip olduğunu gösteriyor. Gönüllülerin ve TEGV Gönüllüleri'nin diğer bireylere kıyasla başka insanları anlamakta daha az zorlandıkları inancını taşıdıkları araştırmanın ortaya koyduğu bulgular arasında.

2. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

2.1. Örneklem Yapısı: Yüzyüze Görüşmeler

Çalışmamız çerçevesinde, kentsel yerleşim birimlerinde yaşayan 18-35 yaş üstü bireylerle tüketici kitlesi ile toplam 750 yüz yüze görüşme yapılması planlanmıştır.

Bu görüşmelerde kullanılan örneklem planı aşağıda yer almaktadır.

İBBS, Devlet İstatistik Kurumu tarafından 7 coğrafi bölgesel tasnifin yerine kullanılmak üzere geliştirilen ve illeri görece homojen katmanlarda gruplamayı hedefleyen bir sınıflandırma sistemidir. Türkiye'yi gerçekçi bir şekilde temsil edecek örneklem yapılarında söz konusu İBBS yapısının kullanılması önerilmektedir.

Söz konusu örneklem yapısında İstanbul (TR1), Ankara (TR51) ve İzmir (TR31) kendi kendilerini temsil eden birimler (SRU) olarak belirlenmiştir. Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ise daha iyi bir temsiliyet sağlamak amacıyla ikiye bölünmüştür.

KOD	Bölgeler	Alt Bölgeler	Bölgeyi Temsilen Seçilen İl	Bölge Nüfusu (Kentsel)	Görüşme Sayısı
TR100	TR1	İstanbul	İstanbul	13 037 664	193
TR310	TR3	Ege Bölgesi	İzmir	3 175 133	47
TR322			Denizli	3 071 686	45
TR411	TR4	Doğu Marmara	Bursa	4 676 841	69
TR510	TR5	Batı Anadolu	Ankara	4 140 890	66
TR521			Konya	1 559 553	23
TR611	TR6	Akdeniz	Antalya	1 550 627	23
TR621			Adana	4 257 520	63
TR721	TR7	Orta Anadolu	Kayseri	2 453 548	36
TR831	TR8	Batı Karadeniz	Samsun	2 506 051	37
TR901	TR9	Doğu Karadeniz	Trabzon	1 382 104	20
TRA11	TRA	Kuzeydoğu Anadolu	Erzurum	1 187 449	18
TRB11	TRB	Ortadoğu Anadolu	Malatya	2 018 390	30
TRC11	TRC	Güneydoğu Anadolu	Gaziantep	1 753 997	33
TRC22			Diyarbakır	2 976 406	44
Toplam				49 747 859	748

İllerde yapılacak anketler merkez (büyükşehir belediyesinin bulunduğu durumlarda belediye sınırları içindeki) ilçelerde gerçekleştirilmiştir.

Tüm görüşmeler, derlenecek olan bilginin sağlıklılığını garanti altına almak amacıyla, hanelerde, yüz yüze görüşme yöntemi ile yapılmıştır. Hiçbir şekilde sokakta veya kalabalık yerlerde (kahvehaneler, iş yerleri, duraklar, vb.) anket yapılmamıştır.

Saha çalışması sonrasında toplanan anket formları telefonla geri kontrole tabi tutulmuştur. Tam ve hatasız olarak doldurulduğu doğrulanan soru formları bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Bilgisayar ortamına aktarılan veriler iç tutarlılık kontrolüne tabi tutulduktan sonra Infakto RW tarafından analiz edilerek raporlandırılmıştır.

2.2. Örneklem Yapısı: İnternet Anketleri

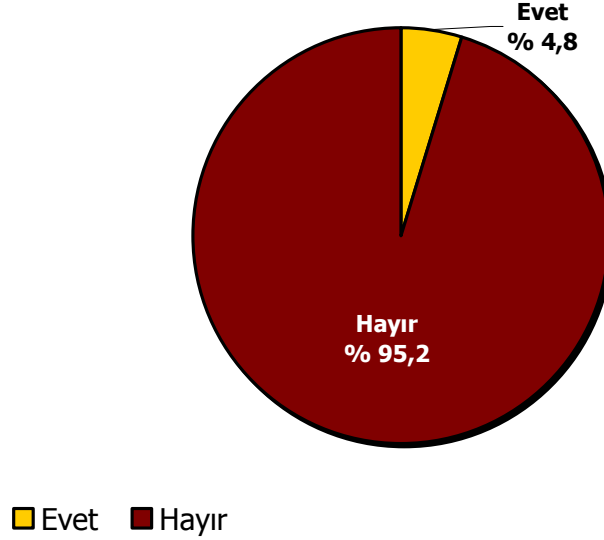
Çalışmamız çerçevesinde, TEGV gönüllüleriyle internet üzerinden bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. TEGV Gönüllüleri veri tabanı kullanılarak, Genel Müdür imzasıyla yollanan bir davet mektubu çalışanlara iletilmiş ve kendilerine özel hazırlanmış bağlantıları kullanarak internet araştırmasına katılmaya davet edilmiştir.

Çalışma süresince 6000 kişilik TEGV Gönüllü veri tabanına üç davette bulunulmuş ve toplam 724 TEGV gönüllüsü anket formunu doldurmuştur.

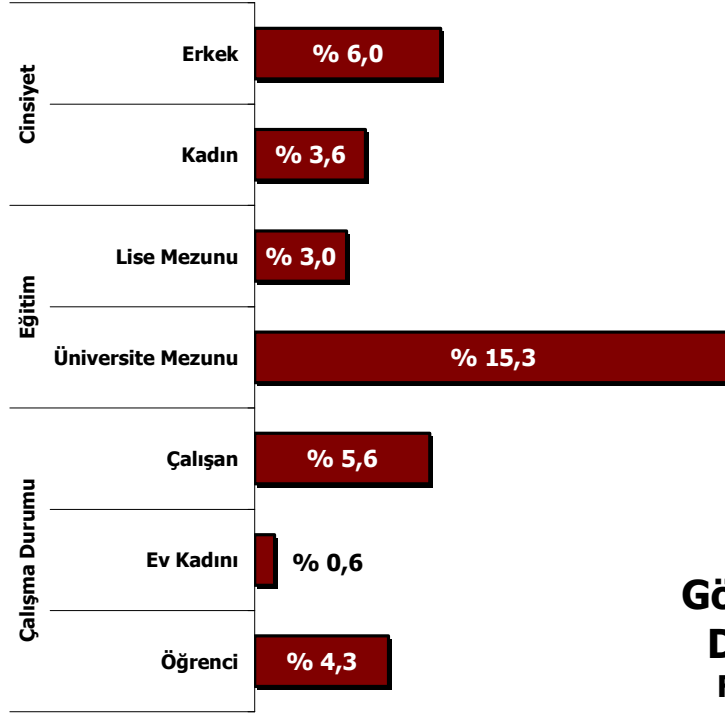
3. TÜRKİYE'DE GÖNÜLLÜLÜK VE HAYIRSEVERLİK DAVRANIŞI

3.1. Gönüllülük Faaliyetlerine Katılım

Son Bir Yılda Gönüllü Faaliyette Bulunanların Oranı

Araştırma çalışmasının bulgularına göre Türkiye kentlerinde yaşayan 18-35 yaş dilimindeki gençlerin sadece yüzde 5'i son bir yıl içerisinde "herhangi bir ücret almadan, diğer insanlara yararı dokunacak bir işte çalıştığını" belirtmiştir. Yüzde 95'lik bir kesimin gönüllü faaliyetlerden uzak durması araştırma çalışmasının temel sorunsalını belirlemektedir.

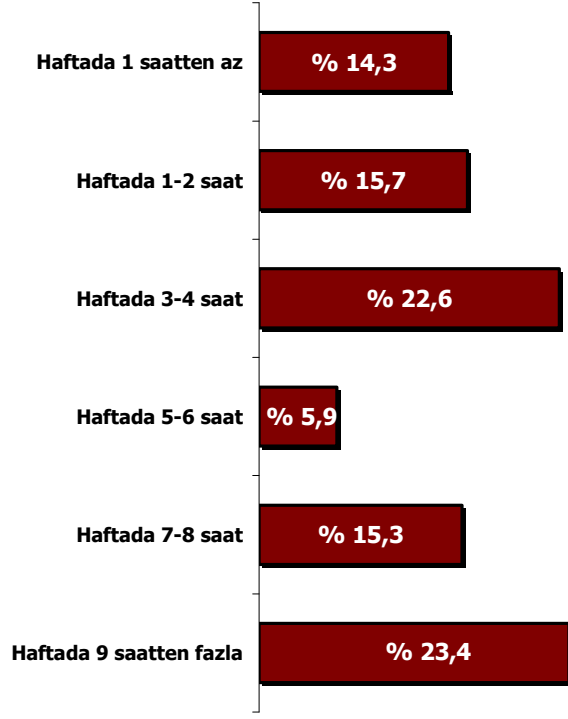

Gönüllülük Faaliyetleri ve Demografik Değişkenler Faaliyette Bulunanların Yüzdesi

Belli başlı demografik değişkenlerle gönüllülük faaliyetlerine katılım arasındaki ilişki incelendiğinde, daha sonra detaylı çok değişkenli analizde kullanılabilecek bazı ipuçları elde edilmektedir. Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere erkekler kadınlardan; yüksek eğitimliler, düşük eğitimlilerden daha fazla gönüllülük faaliyetinde bulunmaktadır. Öte yandan ev kadınları/kızları arasında gönüllülük faaliyetinde bulunanlara neredeyse rastlanmaması üzerinde durulmaya değer bir sonuçtur.

Örnekleme içerisinde az sayıda rastlanan gönüllü faaliyette bulunanların da farklı kurumlarda çalıştıkları öğrenilmiştir. TEGV, Halkevleri, Okuma Salonu, Özürlüler Dernekleri, bazı mesleki kuruluşlar ve Eğitim-SEN katılımcıların gönüllü olarak faaliyette buldukları kurumlar arasındadır. Son bir yıl içerisinde birden fazla kurumda gönüllü faaliyette bulunanların sayısı istatistiksel hata payına atfedilecek kadar düşüktür.

Görüldüğü kadarıyla gönüllülük faaliyetleri neredeyse tamamıyla bir kurum çatısı altında yürütülmektedir ve bu kurumların yarısından fazlası eğitim alanında faaliyet göstermektedir. Kültür-sanat, çevre ve sağlık diğerlerinden biraz daha ön plana çıkan kurumlardır ancak aradaki farklar düşüktür. Gönüllü faaliyette bulunanların kurumda bulunma süreleri ise ortalama 2 yıldır ve çoğunlukla 3 yılın altındadır.

Gönüllülük Faaliyetlerine Haftada Ayrılan Süre Yüzde

Ortalama bir haftada gönüllülük faaliyetlerine ayrılan süre açısından bütün gönüllülerin benzer davranış içerisinde olduklarını söyleyemeyiz. Yaklaşık yüzde 50'lik bir kesim gönüllülük faaliyetlerine en fazla haftada 3 saat ayırırken; günde bir iki saatten fazla ayırdığını belirten yüzde 40'lık bir kesim daha bulunmaktadır. Yine de gönüllülük dediğimizde haftada 3-4 saatlik bir süreden bahsettiğimizi söyleyebiliriz.

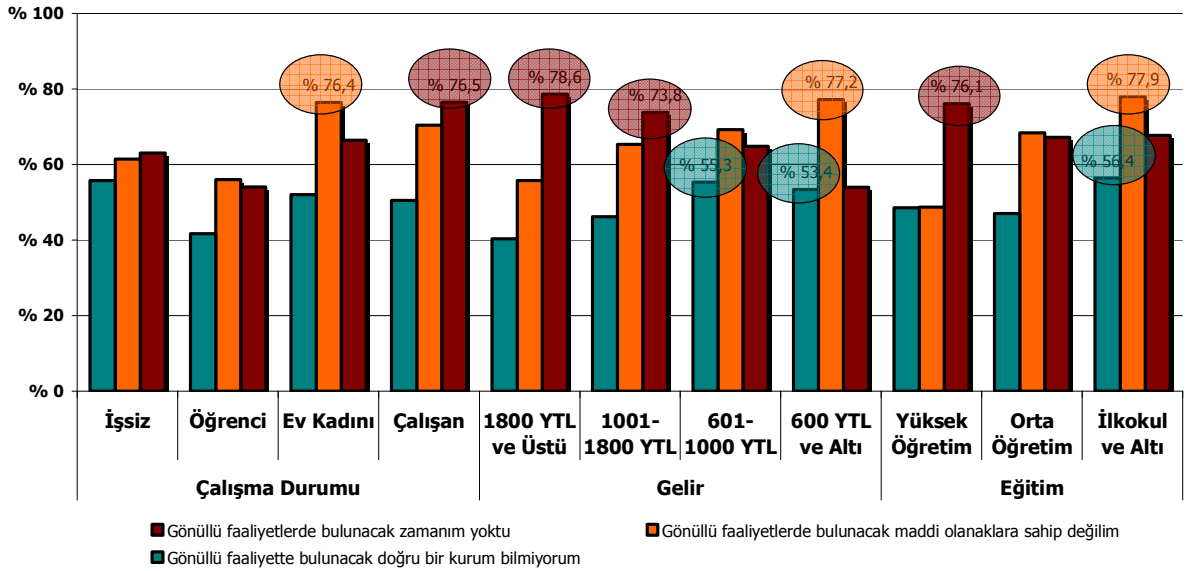
3.2. Gönüllülük Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri

Gönüllülük Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri "Etkili Olmuştur" Yanıtlarının Yüzdesi

Son bir yıl içerisinde herhangi bir gönüllülük faaliyetinde bulunmadığını söyleyen katılımcılara "neden gönüllülük yapmadıkları" sorulmuştur. Yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi belirtilen en önemli neden zaman yokluğudur. Yüzde 70'lik bir kesim düzenli bir zaman ayıramadığını söylerken, yine üçte ikilik bir kesim de zamanı olmadığını söylemektedir. Gönüllülük yapmamalarının nedenlerini maddi olanak eksikliğiyle açıklayanların oranı yüzde 66'dır. Bu grubu biraz daha kurumsal nedenler izlemektedir. Doğru bir kurum bilmemek ve kurumlara güvenmemek yaklaşık yüzde 40 iken, bu gruba belki de "daha önce kötü bir deneyimim" oldu yanıtını da ekleyebiliriz. Son olarak da faaliyetlerin anlamlı bir sonuç sağladığına inanmadığını söyleyen üçte birlik önemli bir kesim de bulunmaktadır.

Gönüllülük Yapmama Nedenleri ve Demografik Değişkenler Yüzde

Gönüllülük yapmama nedenleriyle başlıca demografik değişkenler arasındaki ilişkiye bakıldığında, çalışma durumuna, hane halkı gelirine ve eğitime bağlı olarak bireylerin gönüllülük yapmama nedenlerinin değiştiği gözlenmiştir:

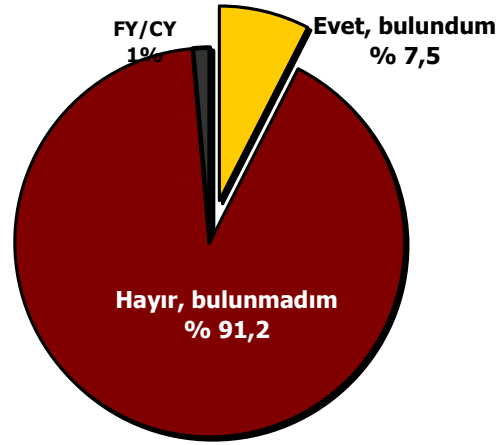
- Ev kadınlarının bu konuda başlıca belirttikleri sebep maddi olanak eksikliğidir. Maddi olanak eksikliğini yüksek oranda belirten başka bir demografik grupsa çalışanlar, geliri 1000 YTL'nin altında olanlar ve düşük eğitime sahip olan kişilerdir.
- Çalışanların, yüksek gelir hane halkı gelirine sahip olanların ve yüksek eğitim mezunu olanların başlıca öne sürdükleri bahane ise yeterli zamanlarının

olmamasıdır. Ev kadınlarının da yeterli zamana sahip olmadıklarını söyledikleri görülmüştür.

- Gönüllü faaliyette bulunacak kurum bilmediğini düşünenlerin oranının işsizler, orta altı hane halkı gelirine sahip olanlar ve düşük eğitilmişler arasında ortalamaya göre daha yüksek olması, bu argümanın geçerliliği konusunu sorgulanabilir hale getirmektedir.

3.3. Hayırseverlik ve Bağışçılık

Son Altı Ayda Bir Kuruma Maddi Bağışta Bulunanların Oranı

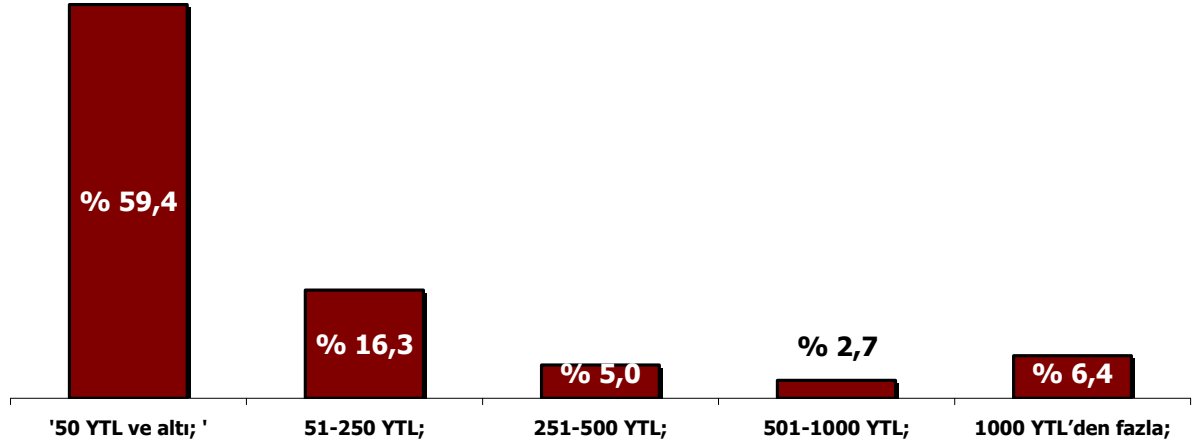
Daha önce konuyla ilgili yapılan çalışmalar, ülkemizde bağış yapmaya yönelik hayırseverliğin daha yaygın olduğunu göstermişti. Yukarıdaki grafiğe göre anket çalışmasına katılanlar arasında sadece yüzde 8'lik bir kısmı son altı ayda bir kurumu maddi bağışta bulunmuştur. Cep telefonu aracılığıyla herhangi bir bağış kampanyasına katılanların oranı ise sadece yüzde 6 olarak hesaplanmıştır. Bu açıdan kurumlara bağış yapmanın da yaygın olmadığı görülmektedir.

Hangi kurumlara bağış yapıldığı sorulduğunda ise birinci sırada Deniz Feneri gelmektedir. Deniz Feneri'ni çok az farkla TEGV ve Türk Hava Kurumu takip etmektedir. Çocuk Esirgeme Kurumu da bağış yapılan kurumlar arasında yer almaktadır.

Katılımcılar arasında bağışta bulunanların en fazla eğitimle ilgili konularda faaliyet gösteren kurumlara bağış yaptıkları görülmektedir (bağışta bulunanların yüzde 40'ı).

İkinci sırada ise yüzde 20'lik bir oranla yoksullukla mücadele yer alırken, çocuklarla ilgili konulara bağışta bulunanların oranı ise yüzde 13'tür.

Yapılan Yaklaşık Bağış Miktarı Yüzde

Bağışta bulunanların çoğunluğu 50 YTL ve altı miktarlarda bağış yaparken, 500 YTL ve üstü bağışta bulunanların oranı sadece yüzde 10 civarındadır. Bağış sıklığı sorgulandığında ise yüzde 60'lık bir kesimin yılda birden seyrek verdiğini söyleyebiliriz.

Bağışta bulunma ile başlıca demografik değişkenler incelendiğinde, şaşırtıcı olmayarak hane halkı geliri arttıkça bağışta bulunan kişilerin oranının arttığı görülmektedir. 600 YTL ve altı gelir düzeyinde herhangi bir kuruma bağışta bulunanların oranı yüzde 2'ken; bu oran 1000 YTL üzerinde yüzde 10'a yükselmektedir. Çalışanlar ve öğrencilerin arasında bağış yapanların oranı ev kadınlarının iki katı olarak yüzde 9 olarak ölçülmüştür. Ayrıca gönüllülük faaliyetinde bulunanların üçte birinin de son altı ay içerisinde bir kuruma bağışta buldukları görülmektedir.

Öte yandan hane halkı geliri de yapılan bağış miktarını etkilemektedir. 600 YTL ve altında hane halkı gelirine sahip olanlar arasından bağış yapanların tamamı 50 YTL ve altında bağış yaptıklarını söylemişken, bu oran 1001-1800 YTL gelir diliminde olanlarda yüzde 60, 1800 YTL ve üstü hane halkı gelirine sahipler arasındaysa yüzde 45'e düşmektedir. Çalışanların ev kadınlarına, gönüllü faaliyette bulunanların ise

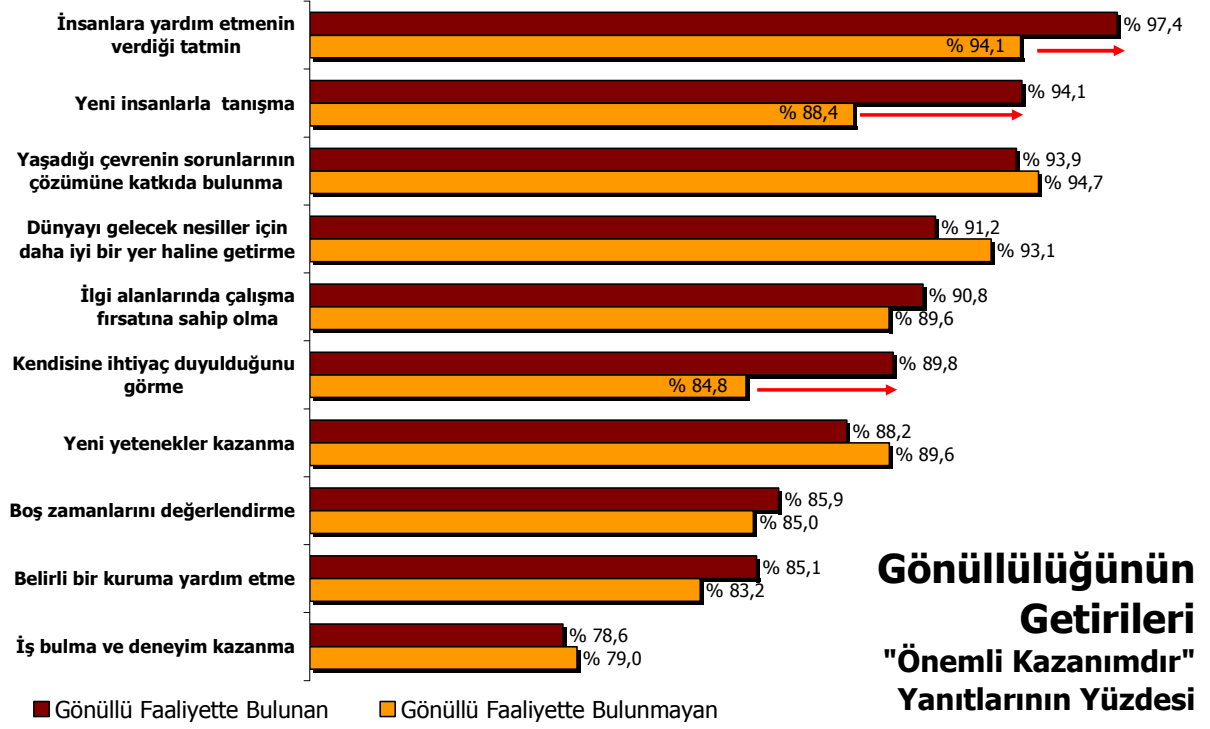
bulunmayanlara kıyasla daha yüksek miktarlarda bağış yaptıkları söylenebilir. Yine de çalışmanın hedef kitlesi olan genç kentlilerin bağış konularında birincil finans kaynağı olmadığı açıktır.

Kültürel açıdan ilgilendiğinde bağışçılığın bir alternatifi olmamakla beraber zekat/fitre vermenin görüşülen hedef kitlede çok daha yaygın olduğu görülmektedir. Öncelikle görüşülenlerin yaklaşık yüzde 60'ı zekat ya da fitre verdiklerini söylemişlerdir. Bağış yapma davranışı bireylerin gelirleri, çalışma durumları ya da gönüllülük eğilimleriyle doğrudan ilişkiyken; zekat ya da fitre verme konusunda gelir ya da çalışma durumunun pek etkisi bulunmamaktadır. Öğrenciler arasında zekat/fitre verdiğini söyleyenlerin oranı yüzde 25'e, işsizler arasındaysa yüzde 36'ya düşmekteyken; zekat/fitre verenlerin oranı bütün gelir kademelerinde hemen hemen aynıdır ve yüzde 60 civarındadır.

Son bir yıl içerisinde herhangi bir gönüllü faaliyette bulunanlarla bulunmayanlar arasında zekat/fitre verme eğilimi arasında bir fark bulunmamaktadır.

4. GÖNÜLLÜLÜK KAVRAMININ ALGILANMASI

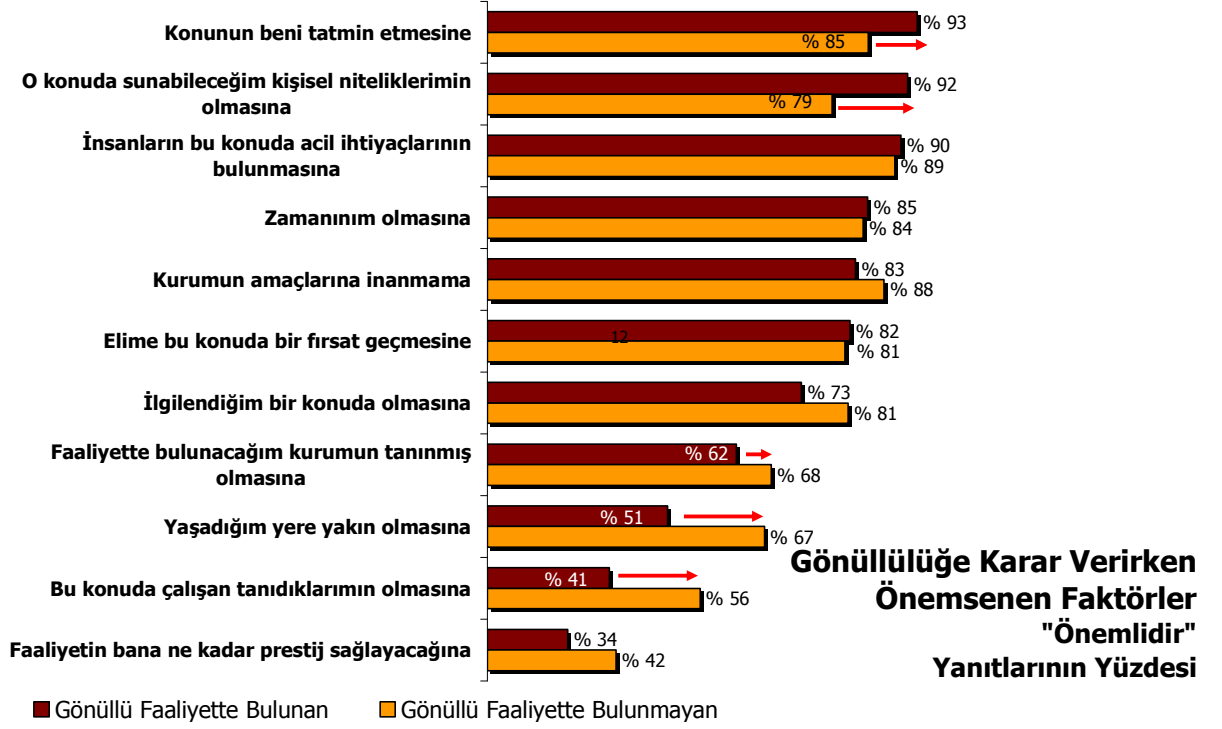
4.1. Gönüllülük Neler Kazandırır?

Araştırma çalışmasına katılanlara bir insanın gönüllü faaliyetlerde bulunmasının ne gibi kazanımları olacağı sorulduğunda birinci sırada "insanlara yardım etmenin verdiği tatmin gelmiştir. En düşük oranda –ancak yüzde 80'e yakın bir yüzdeyle- belirtilen iş bulma ve deneyim kazanmanın gönüllülüğün görece önemsiz kazanımı olarak algılandığı görülmektedir.

Gönüllü faaliyette bulunanlarla, bulunmayanlar arasındaki en önemli fark yeni insanlarla tanışma konusundadır. Gönüllü faaliyette bulunanların yüzde 94'ü bunun gönüllü faaliyetin önemli bir kazanımı olarak görmekteyken; gönüllü faaliyette bulunmayanlar arasında bu görüşe katılanların oranı yüzde 88'de kalmaktadır. İkinci sırada insanlara yardım etmenin verdiği tatmin konusunda görülmektedir. Bu konuda gönüllü faaliyetlerde bulunanlar daha fazla "önemli bir kazanımdır" yanıtı vermişlerdir.

4.2. Gönüllü Faaliyeti Tercih Ederken Nelere Önem Verilir?

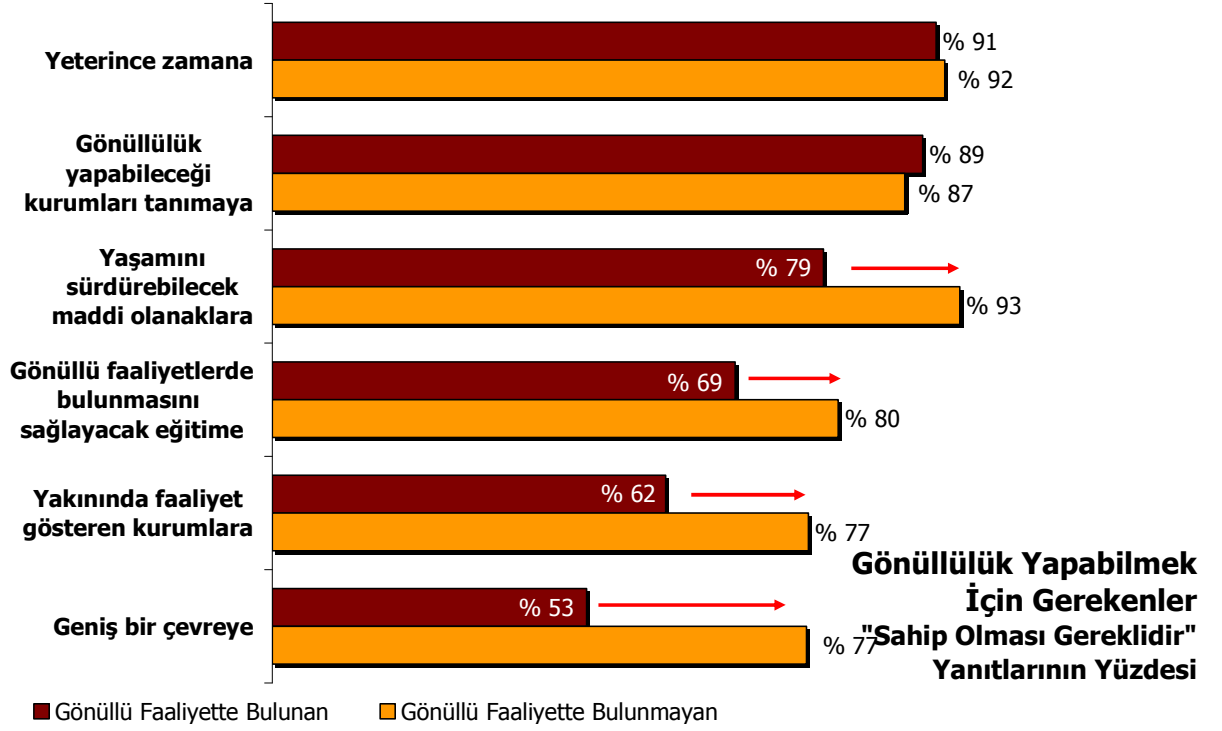

Çalışmamız kapsamında görüşülenlere herhangi bir gönüllü faaliyette bulunacaklarına karar verirken hangi faktörlere önem verdikleri sorulmuştur. Son bir yıl içerisinde gönüllü faaliyetlerde bulunan bireyler daha çok konunun kendilerini tatmin etmesi, sunabilecekleri kişisel niteliklerinin olması gibi kriterleri önemserken; bu konuların gönüllülük faaliyetlerinde bulunmayanlarda daha az önemsendiği görülmektedir.

Bununla beraber son bir yıl içerisinde gönüllü faaliyette bulunmayanların kişisel özelliklerden çok insanların acil ihtiyacı olduğuna inanmaları, kurumun amaçlarına inanılmasına daha fazla önem vermektedir.

Gönüllülerle diğerleri arasındaki kayda değer farkların kurumun tanınmış olmasına, yaşadığı yere yakın olmasına, o konuda çalışan tanıdıklarının olmasına ve ilginç bir şekilde faaliyetin kendilerine ne kadar prestij sağlayacağına önem vermelerinde olması, üzerinde durulmaya değerdir.

4.3. Gönüllülüğün Gerekthirdiği Kaynaklar

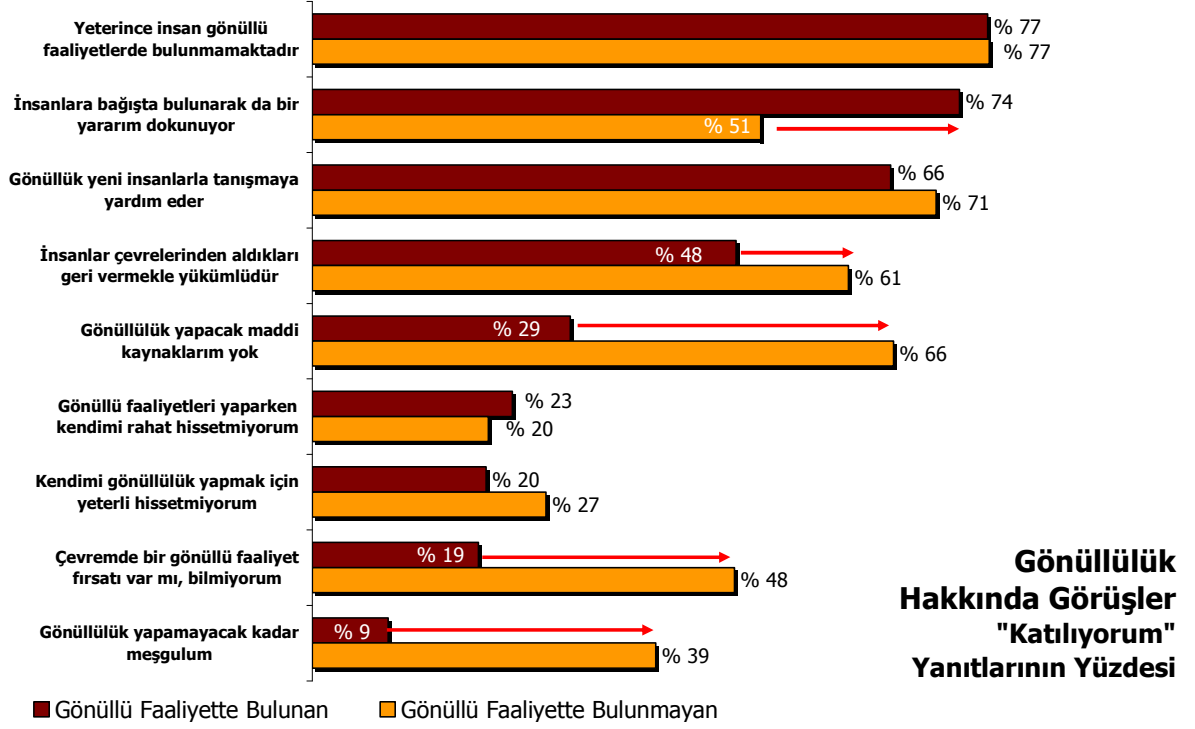

Gönüllü faaliyette bulunan ve bulunmayanlar arasındaki en önemli farklar, "bir insanın gönüllülük yapabilmesi için nelere sahip olması gereklidir" sorusuna verilen yanıtlardır. Öncelikle, hem gönüllüler hem de diğerleri yeterince zamana sahip olmaları hem de gönüllülük yapabileceği kurumları tanımaya ihtiyaç duyacağı konusunda aynı fikirdedirler. Ancak, son bir yıl içerisinde herhangi bir gönüllü faaliyette bulunmayanlar, bir insanın gönüllü faaliyette bulunabilmesi:

- yaşamını sürdürebilecek maddi olanaklara (yüzde 93);
- gönüllü faaliyetlerde bulunmasını sağlayacak eğitime (yüzde 80);
- yakınında faaliyet gösteren kurumlara (yüzde 77);
- geniş bir çevreye (yüzde 77)

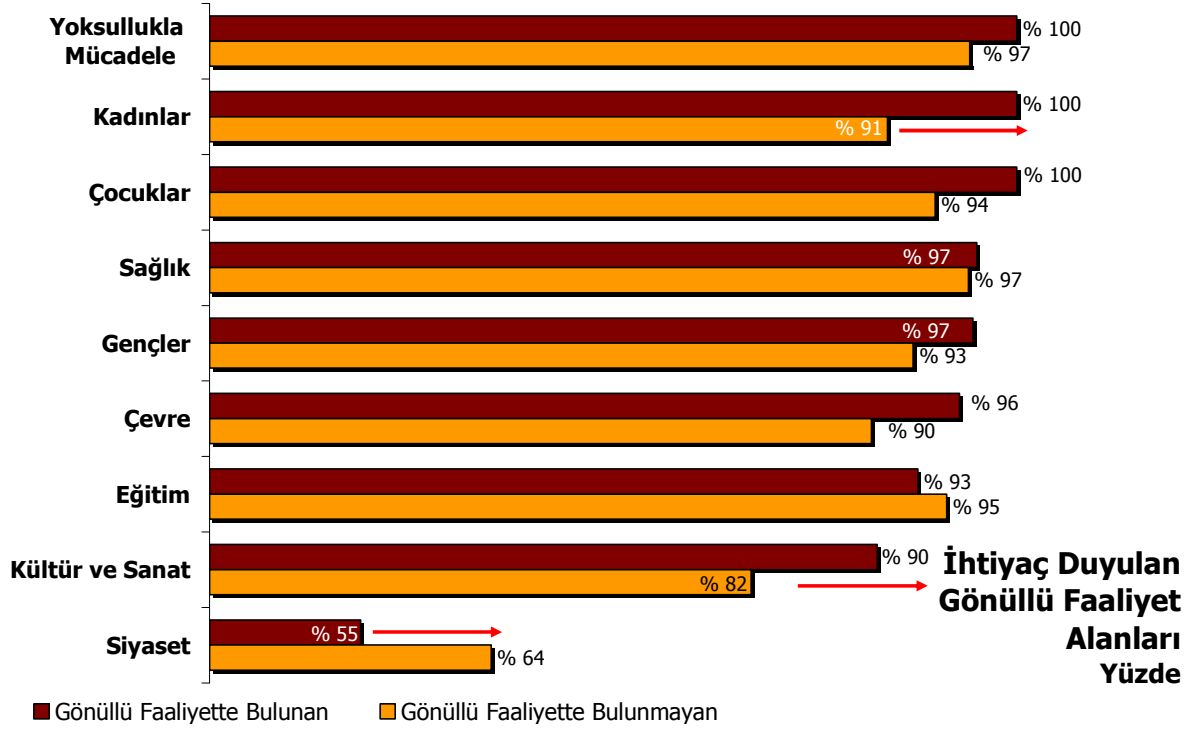
sahip olması gerektiği konusunda gönüllülerden çok daha fazla inanmaktadırlar. Bu farklılığın gönüllülük konusundaki önemli bir ayrımı oluşturduğu açıkça görülmektedir.

4.4. Gönüllülük Hakkındaki Görüşler

Araştırma çalışmasına katılanlara gönüllülük hakkında bir dizi soru sorulmuş ve bu görüşlere ne derece katıldıkları sorgulanmıştır. Hem gönüllülük yapanların hem de diğerlerinin hemen hemen aynı fikirde oldukları ana konu ülkemizde yeterince insanın gönüllü faaliyetlerde bulunmadığıdır. Bununla birlikte katılımcıların çok farklı görüş sergiledikleri bazı konular da bulunmaktadır:

- Gönüllü faaliyetlerde bulunanlar, insanların başışta bulunmasının da yararlı olduğu inancındadırlar (yüzde 74'e karşı yüzde 51).
- Gönüllülük yapmayanlar maddi kaynakları ve zamanları olmadığını söylerken, etraflarında bir gönüllü faaliyet olup olmadığını da düşünmektedirler.
- Gönüllü faaliyetlerde bulunanların "insanların çevrelerinden aldıkları geri vermekle yükümlüdürler" ve "gönüllülük yeni insanlarla tanışmaya yardım eder" görüşlerine gönüllü faaliyetlerde bulunmayanlardan daha az katılmaları da üzerinde durulması gereken bir durumdur.

Anket çalışmasına katılanlara bir dizi konu sayılmış, bu konularda ülkemizde bireylerin gönüllü katılımına ne kadar ihtiyaç duyulduğu sorgulanmıştır. Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere bazı konularda yoğun bir görüş birliği bulunmaktayken, bazılarında ise önemli farklar gözlenmektedir:

- Yoksullukla mücadele, çocuklar, sağlık ve gençler konusunda hem gönüllüler hem de gönüllü faaliyette bulunmayanlar aynı fikirdedirler.
- Kadınlarla ilgili konuların gönüllü faaliyete ihtiyaç duyduğuna gönüllülerin tamamı katılırken, gönüllü faaliyette bulunmayanlarda bu oran yüzde 91'dir. Yaklaşık 9 puanlık bu fark, kültür ve sanat konularında da görülmektedir.
- İki grup arasındaki en önemli fark, gönüllü faaliyette bulunmayanların siyasette gönüllülüğe ihtiyaç duyduklarını söylemeleri (yüzde 64) buna karşın gönüllüler arasında bu inancı taşıyanların oranı yüzde 55'te kalmaktadır.

5. GENÇLER VE TEGV GÖNÜLLÜLERİ ARASINDAKİ FARKLAR

Türkiye’de gönüllülüğün gençlere kazandırdıklarını Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) örneğinden yola çıkarak göstermeyi amaçlayan araştırma çalışmasında, TEGV Gönüllüleriyle de İnternet üzerinden bir anket çalışması yapılmıştır. Toplam 724 TEGV Gönüllüsünün katılımıyla gerçekleşen bu ankette Türkiye kentsel genç nüfusunu temsil eden örnekleme yürütülen anket formunun belirli bir kısmı tekrarlanmış ve arada gönüllülükten kaynaklanan farklar olacağı hipotez olarak kabul edilmiştir. Raporun bu kısmında gençler ve TEGV Gönüllüleri arasındaki farklar sergilenmeye çalışılacaktır.

5.1. Demografik Farklar

Türkiye kentsel bölgelerinde yaşayan gençler ile TEGV Gönüllüleri arasındaki davranışsal ve algısal farkları tartışmadan önce bu iki kitle arasında kayda değer demografik farklar olduğunu belirtmek gerekmektedir. Aşağıda yer alan tablo, Türkiye kentsel genç nüfusu ile TEGV Gönüllüleri arasındaki demografik farkları sergilemektedir:

		<i>Genel (%)</i>	<i>TEGV Gönüllü (%)</i>
Cinsiyet	Erkek	49,5	31,1
	Kadın	50,5	68,9
Eğitim	İlkokul ve Altı	25,4	0,0
	Orta Öğretim	59,8	41,3
	Yüksek Öğretim	14,8	54,9
Gelir	600 YTL ve Altı	15,9	6,2
	601-1000 YTL	29,1	10,9
	1001-1800 YTL	28,4	27,8
	1800 YTL ve Üstü	15,5	38,3
	FY/CY	11,0	16,9
Çalışma Durumu	Çalışan	47,9	36,9
	Ev Kadını	22,9	2,1
	Öğrenci	15,5	42,1
	İşsiz	11,9	5,4
	Diğer	1,8	13,5

Öncelikle İnternet üzerinden yürütülen anketin TEGV Gönüllülerinin tamamını temsil etmeyebileceğinin altını çizmek gerekir. Yine de yüzde 10’un üzerinde bir katılımı gerçekleştirilen bu anketin temsiliyet gücünün olduğu da kabul edilmelidir.

Yukarıdaki tablo, TEGV Gönüllülerinin sosyoekonomik açıdan Türkiye kentlerinde yaşayan gençlerden hayli farklı olduğunu göstermektedir. Türkiye kentsel gençliğinin yüzde 25'i ilkokul ve altı eğitim almışken; bu eğitim düzeyinde TEGV Gönüllüsü bulunmamaktadır. Üniversite mezunlarının oranı ise TEGV Gönüllüleri arasında diğer hedef kitleye kıyasla 4 kat daha fazladır.

Benzer şekilde, TEGV Gönüllülerinin ekonomik durumları da çok daha iyidir. Aylık hane geliri 1500 YTL ve üzerinde olanların oranı bu hedef kitlede yüzde 40'ken; Türkiye kentsel gençliğinde bu oran sadece yüzde 16'dır. 1000 YTL ve üzerinde hane halkı gelirin sahibi olanların oranı sırasıyla yüzde 65'e karşılık yüzde 43'tür.

Üzerinde durulması gereken önemli bir farklılık da TEGV Gönüllülerinin yarısına yakınının öğrenci olduğu ve aralarında ev kadınlarına pek rastlanmadığıdır. TEGV Gönüllüleri arasında kadınların oranının da genel kitle ortalamasına kıyasla daha yüksek olduğunu söylemek de yarar vardır.

Araştırmanın başlıca hipotezi olan, gönüllülük davranışının belli başlı konularda fark yaratacağı iddiasını anlamlı bir şekilde test edebilmek için; seçili konularda Türk gençliği, gönüllülük ve TEGV gönüllüleri arasında anlamlı farklar bulunduğunu göstermek gerekmektedir. Türk gençliğiyle gönüllülük faaliyetine katılanlar arasındaki farkları raporumuzun bir önceki bölümünde sergilenmiştir. Bu bölümde de TEGV Gönüllüleriyle genel kitle arasında anlamlı farkların bulunması beklenmektedir.

Öte yandan yukarıda tasvir edildiği üzere TEGV Gönüllüleriyle genel kitle arasında kayda değer demografik ve sosyoekonomik farklar gözlenmektedir. Dolayısıyla, sadece bu farklar nedeniyle de davranışsal ve algısal konularda farklılıklara rastlanması mümkündür. Başka bir deyişle, sadece daha eğitilmiş ve daha yüksek sosyoekonomik statüye sahip olmaları nedeniyle TEGV Gönüllüleri genelden daha farklı tutum ve davranışlar sergileyebilir ve bu farklılıkların gönüllü faaliyetlere katılmanın bir sonucu olduğu çıkarımını yapmamız ise analitik açıdan yanlış olacaktır.

Bu yöntemsel hataya düşmemek amacıyla bir istatistiksel alıştırma yapılmıştır. TEGV Gönüllülerini genelden en fazla ayırt eden başlıca özelliklerin eğitim düzeyi ve hane halkı geliri olduğu gerçeğinden yola çıkarak "eğilim ağırlıklandırması" yöntemi uygulanmış ve genel kitle içerisinde bu iki değişken baz alınarak TEGV Gönüllüsü olma potansiyeli yüksek olan bir segment oluşturulmuştur. Bu segmentin ve bir

önceki bölümde tartışılmış olan “son bir yıl içerisinde gönüllülük faaliyetlerinde bulunmuş” kişilerin demografik özellikleri aşağıdaki tabloda sergilenmektedir.

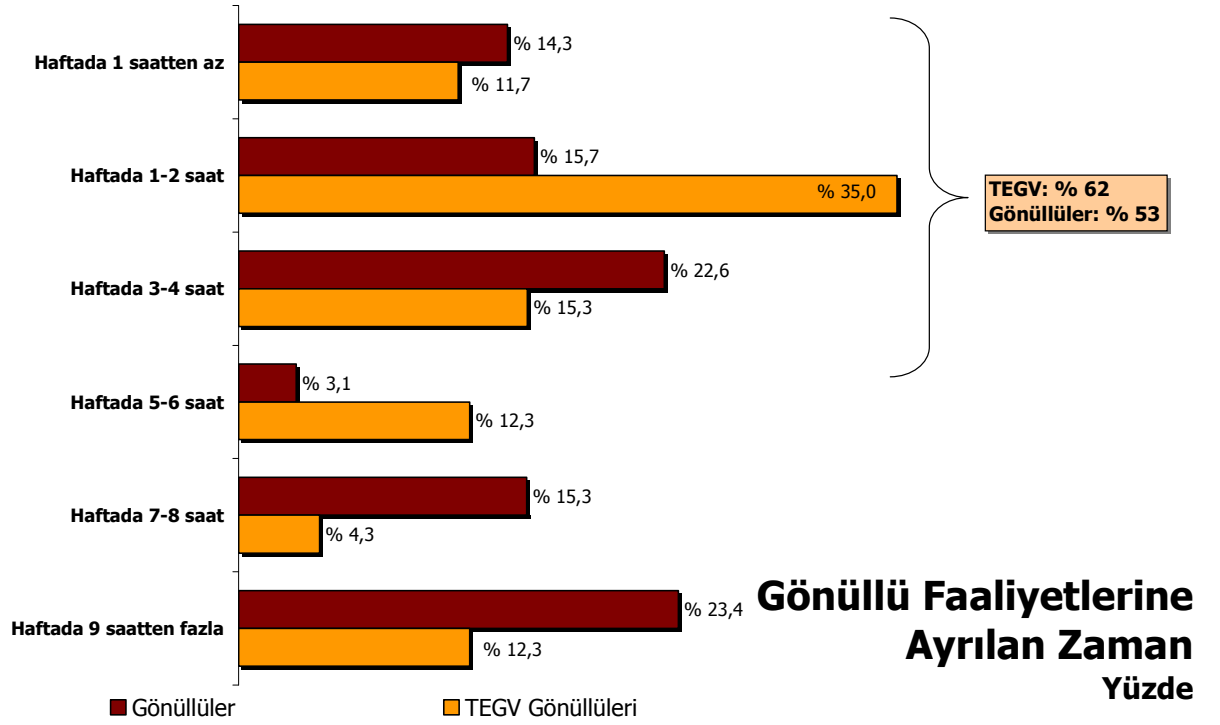
		<i>Genel</i>	<i>Gönüllü</i>	<i>TEGV Potansiyel</i>	<i>TEGV Gönüllü</i>
Cinsiyet	Erkek	49,5	62,1	53,4	31,1
	Kadın	50,5	37,9	46,6	68,9
Eğitim	İlkokul ve Altı	25,4	19,2	0,0	0,0
	Orta Öğretim	59,8	31,5	40,7	41,2
	Yüksek Öğretim	14,8	49,2	59,3	54,9
Gelir	600 YTL ve Altı	15,9	22,3	9,6	6,2
	601-1000 YTL	29,1	32,5	9,3	10,9
	1001-1800 YTL	28,4	21,4	18,3	27,8
	1800 YTL ve Üstü	15,5	14,3	56,1	38,3
Çalışma Durumu	FY/CY	11,0	9,6	6,7	16,9
	Çalışan	47,9	64,1	60,1	36,9
	Ev Kadını	22,9	3,1	4,1	2,1
	Öğrenci	15,5	14,0	16,5	42,1
	İşsiz	11,9	14,9	17,4	5,4
	Diğer	1,8	3,9	2,0	13,5

Görüldüğü gibi, saha çalışması yöntemiyle tespit edilen gönüllüler genellikle erkek, genel kitleye kıyasla daha yüksek eğitilmiş ve görece yüksek gelirlidir. Eğilim ağırlıklandırması yöntemi kullanılarak belirlenen TEGV potansiyel gönüllüleri ise genel olarak erkek olmakla birlikte yüksek eğitilmiş ve ortanın hayli üzerinde aylık hane gelirine sahip kişilerdir.

Oluşturduğumuz TEGV potansiyel segmentinde çalışanların oranı yüzde 60'dır ve bu oran son bir yıl içerisinde gönüllülük faaliyetinde bulunan gönüllülere çok yakındır. TEGV Gönüllüleriyle potansiyel gönüllüler arasındaki en önemli fark, TEGV gönüllüleri arasında öğrencilerin oranının çok fazla olmasıdır. Üretilen segmentin dışsal geçerliliğini gösterecek önemli bir olgu, genel kitlede yüzde 4 olan gönüllülük oranının, TEGV potansiyel segmentinde yüzde 10'a yükselmesidir.

Araştırmanın bundan sonraki kısımlarında, başlıca boyutlarda genel kitle, gönüllüler, potansiyel gönüllüler ve TEGV Gönüllüleri arasında anlamlı farklar olup olmadığı sorgulanacaktır.

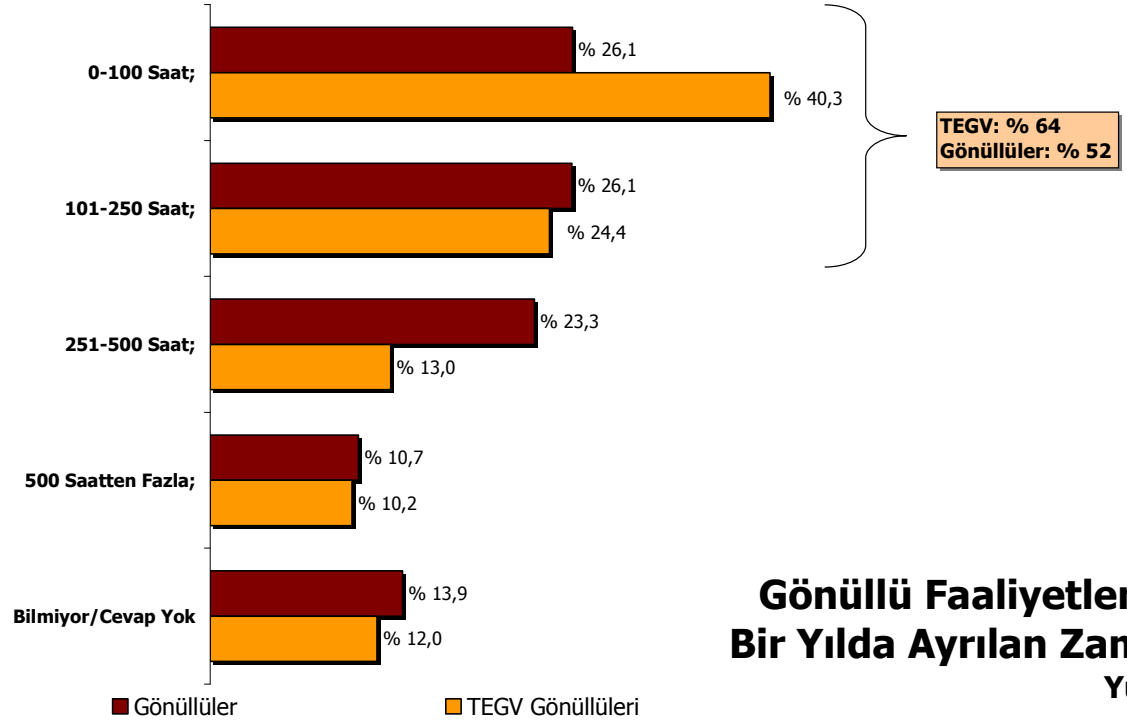
5.2. Gönüllülük Davranışındaki Farklar

Yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi TEGV Gönüllüleriyle diğer gönüllüler arasında gönüllülük faaliyetlerine ayrılan zaman açısından önemli bir fark bulunmamaktadır. Haftada 3-4 saatten az vakit ayıranların oranı TEGV Gönüllüleri arasında yüzde 62, diğer gönüllülerde yüzde 53 civarındadır.

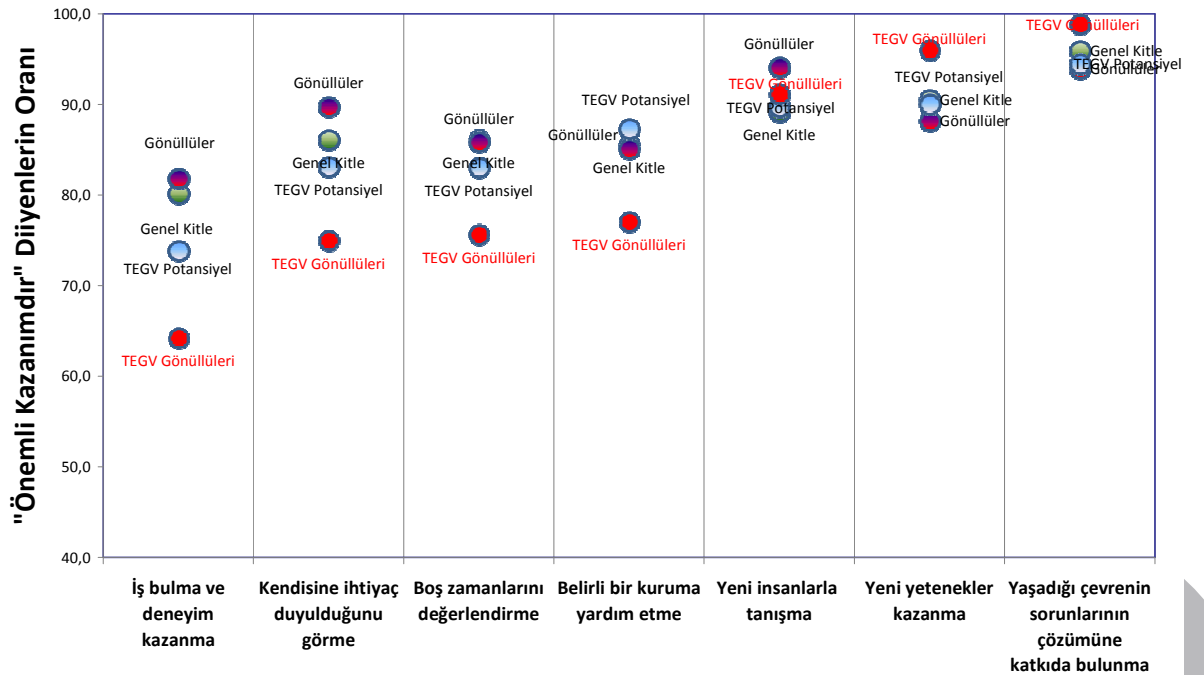
Ayrıca TEGV Gönüllülerinin yüzde 24'ü TEGV haricinde de gönüllü olarak çalıştıklarını belirtmektedir ve TEGV haricinde çalışılan ortalama gönüllü faaliyet sayısı 1,3'tür. Türkiye kentselinden gelen veriler, gençler arasında birden fazla gönüllü faaliyette bulunan hemen hemen kimse olmadığını göstermektedir.

TEGV Gönüllülerinin TEGV haricindeki gönüllü faaliyetleri daha fazla eğitim, çocuklar, gençler, kültür ve sanat konularında yoğunlaşmaktadır.

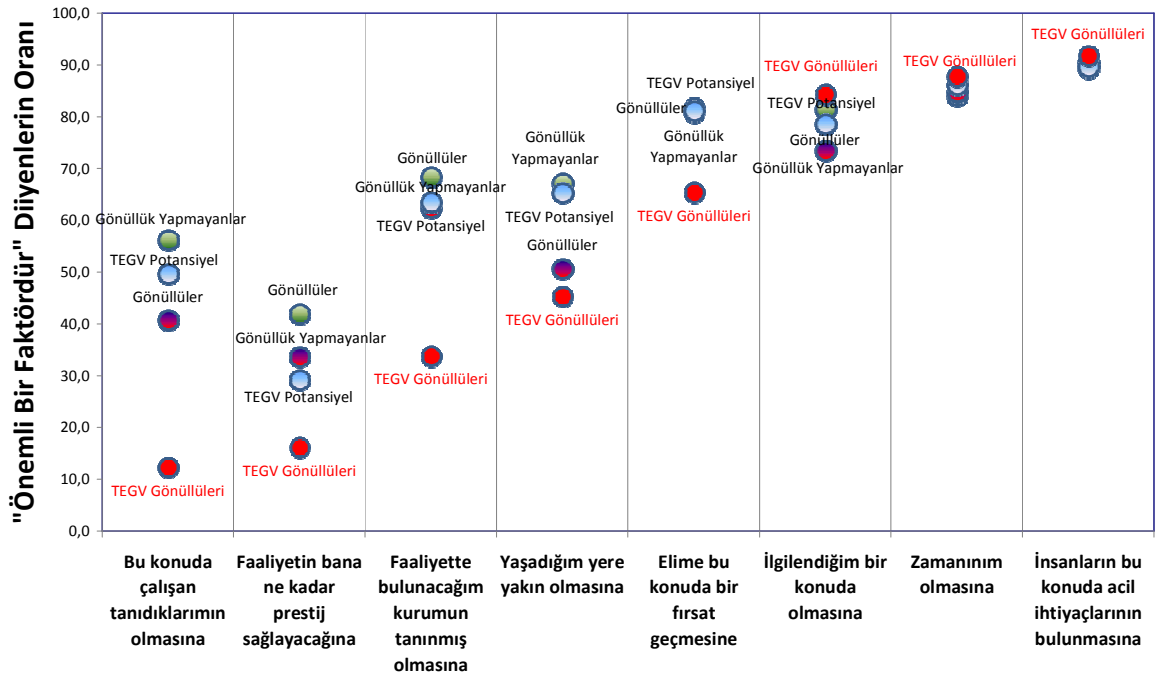
TEGV Gönüllüleri'nin üçte ikisi bir yıl içerisinde gönüllülük faaliyetlerine ortalama 250 saat ve altında bir süre ayırdıklarını söylerken; gönüllülerin yarısı 250 saatin üzerinde vakit ayırdıklarını belirtmişlerdir. Bu açıdan da gönüllüler ile TEGV Gönüllüleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

5.3. Gönüllülük Algısındaki Farklar

Gönüllü faaliyetlerin insana kazandırdıkları konusunda TEGV Gönüllüleri ve diğer segmentler arasındaki belli başlı farklar yukarıdaki grafikte gösterilmektedir. Buna göre:

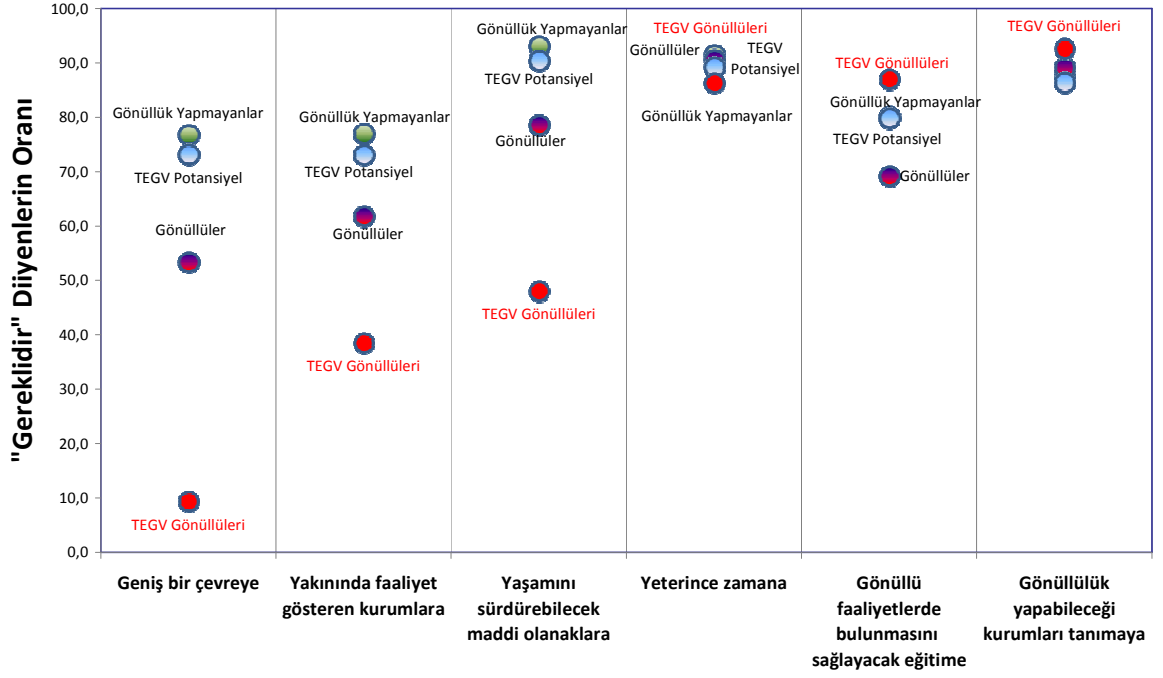
- Yaşadığı çevreye katkıda bulunma gibi diğerkam bir kazanım hemen herkesin ortak görüşü olarak belirlenmektedir. Buna yukarıda gösterilmemiş olan "dünyayı gelecek nesiller için daha iyi bir yer haline getirmeyi" de ekleyebiliriz. Bu iki konuda görüş farklılıkları yoktur.
- Yeni insanlarla tanışma ve yeni yetenekler kazanma gibi bireyci kazanımlar konusunda da karşılaştırılan segmentler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.
- Öte yandan, Türkiye kentsel genç nüfus arasında gönüllülük faaliyetinde bulunanlar iş bulma ve deneyim kazanma, kendisine ihtiyaç duyulduğunu görme ve boş zamanlarını değerlendirme gibi konuların önemini TEGV Gönüllülerine kıyasla daha fazla görmektedirler ve bu konuda da gönüllülük davranışında bulunmayanlarla benzer konuma sahiptirler. TEGV açısından gönüllü potansiyeli oluşturan kitlenin de bu konuları daha önemli bulması, aradaki farkların sosyoekonomik farklılıklardan değil, TEGV'deki gönüllülük sürecinden kaynaklandığı sonucunun çıkarılmasını sağlamaktadır.

Bireylerin gönüllü faaliyetlere karar verirken önem verdikleri konular açısından da kayda değer bazı farklılıklar olduğu yukarıdaki grafikte gösterilmektedir:

- İnsanların bu konuda acil ihtiyaçlarının bulunması ve gönüllülük yapacak zamana sahip olunması herkesin hem fikir olduğu konulardır.
- Konunun gönüllülük yapacak genç açısından ilgi çekici olması da hemen herkes için üzerinde durulan bir kriterdir.
- Eline fırsat geçmesi ve yaşadığı yere yakın olması konusunda TEGV Gönüllüleri hem diğer gönüllülerden, hem de potansiyel gönüllülerden daha farklı düşünmektedirler. Bunun önemli olduğunu düşünen TEGV Gönüllülerinin oranı yüzde 60 iken; diğer bütün segmentler için bu konu yüzde 80'in üzerinde bir değere sahiptir.
- Faaliyette bulunulan kurumun tanınmış olması ya da faaliyetin ne kadar prestij getireceği TEGV Gönüllüleri açısından önemli bir konu değilken; diğer gönüllüler bu konuyu önemsemektedirler.
- Gönüllülük yapmayanlar açısından faaliyeti seçerken gözönünde bulundurulacak önemli faktörlerden biri "tanıdıklar" iken; bu konu TEGV Gönüllüleri tarafından son derece az önemsenmektedir.

Bu açıdan bakıldığında TEGV'de gönüllülük yapma sürecinin TEGV Gönüllüleri için fırsat bulmayı, prestij getirmesini ya da tanıdıkların olmasını önemsiz kriterler haline getirmiştir.

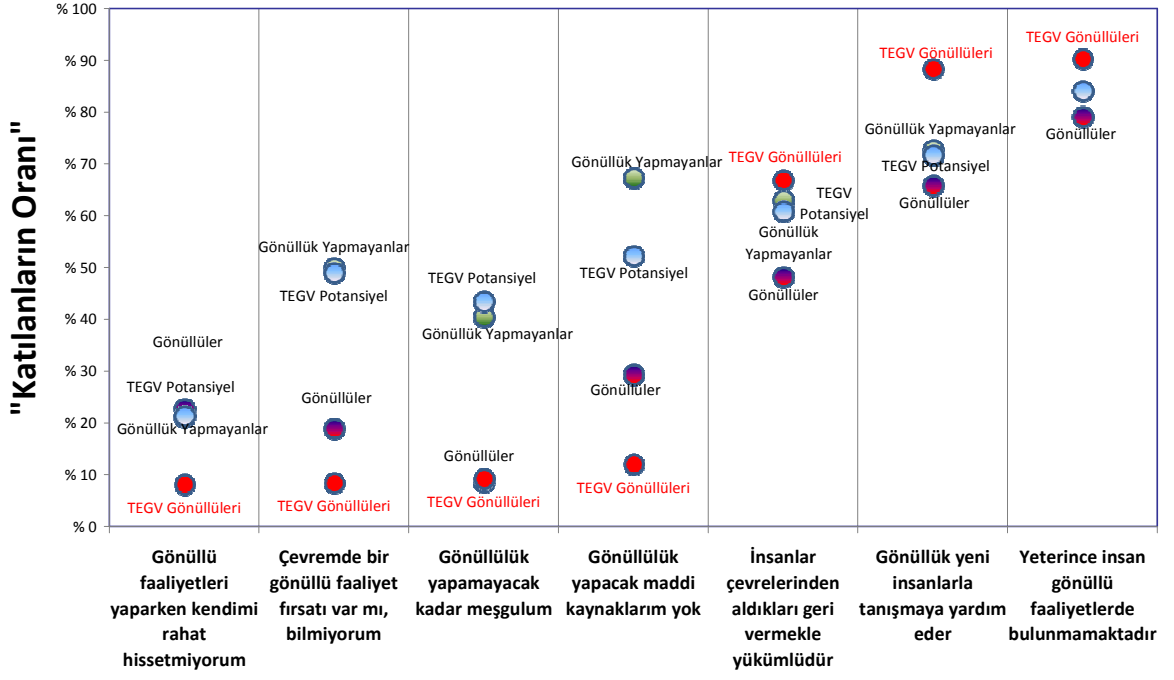

Bir insanın gönüllü faaliyetlerde bulunması için ihtiyaç duyduğu kaynaklar konusunda görüşülen kişilerin ortak görüşe sahip olduğu bazı konular bulunmaktadır. Bunların birincisi gönüllülük yapacağı kurumları tanımaktır, bu kaynak konusunda önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Benzer şekilde yeterince zamana sahip olmak da herkes tarafından sahip olunması gereken önemli bir kaynak olarak görülmektedir.

Gönüllü faaliyetlerde bulunmasını sağlayacak eğitime sahip olması konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. TEGV Gönüllüleri eğitimin önemine inanırken; diğer gönüllüler de bu oran yaklaşık 20 puan daha azdır. Aradaki farkın TEGV Gönüllülerinin daha yüksek eğitimi olmalarından kaynaklanabileceğinin göstergesi potansiyel gönüllülerin de eğitimin önemini savunmalarıdır.

Gönüllülük yapmayanlar ve potansiyel gönüllüler açısından maddi olanaklar büyük önem taşırken, TEGV Gönüllülerinin ve diğer gönüllülerin bu görüşe katılmamaları; gönüllülük deneyiminin maddi olanak gerektirmediğini gösterdiği sonucu çıkartmaktadır.

Keza, hem TEGV gönüllülerinin hem de son bir yılda gönüllü faaliyetlerde bulunanların; yakın çevredeki kurumlara ya da geniş bir çevreye sahip olmanın da gönüllü faaliyetler için gerekli olan kaynaklar arasında görmemeleri, gönüllülük deneyimi yaşamayanların bu konudaki engelleri gözlerinde büyüttüklerini düşündürmektedir.

TEGV Gönüllüleri ve diğer kesimler arasındaki farklar yukarıdaki grafikte de açıkça görülmektedir. Öncelikle yeterince insanın gönüllü faaliyetlerde bulunmadıkları konusunda herkes aynı fikirdedir ve segmentler arasında önemli farklar bulunmamaktadır.

Gönüllülük yapmanın yeni insanlar tanımaya yardım ettiği konusunda TEGV Gönüllüleri ve diğer gönüllüler arasında 30 puandan fazla bir fark bulunmaktadır. Bu açıdan gönüllülük yapmayanların bile TEGV Gönüllülerine daha yakın olduğu görülmektedir. Bu durumu TEGV Gönüllülük sürecinin farklılığıyla açıklayabiliriz.

Keza insanların çevrelerinden aldıklarını geri vermekle yükümlü oldukları görüşü de TEGV Gönüllüleri arasında rağbet görürken, diğer gönüllüler bu görüşe daha az katılmaktadırlar. Potansiyel TEGV gönüllülerinin de bu görüşe katılmaları aradaki farklılıkların sosyoekonomik statüden kaynaklandığı sonucuna götürmektedir.

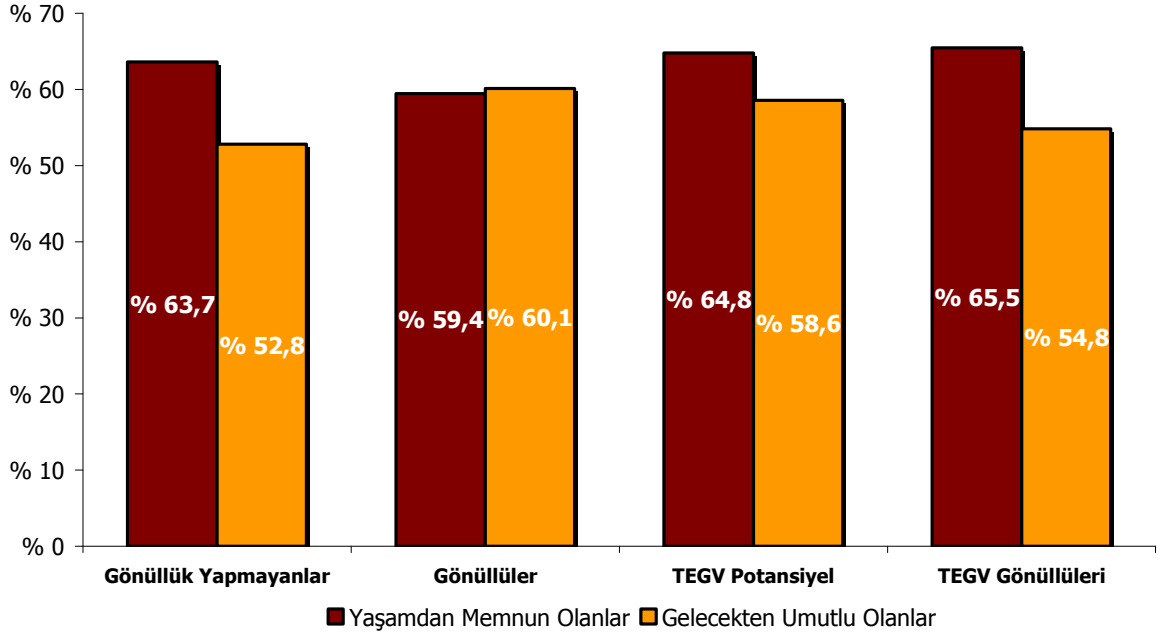
TEGV Gönüllüleriyle diğer gönüllülerin ortak kanıda oldukları konu gönüllülüğün maddi kaynak ya da bol zaman gerektirmediğidir. Bu iki konuda gönüllülük yapmayanların bir algılama hatası taşıdıkları bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Etrafta bir gönüllülük fırsatının varlığı konusunda gönüllülük deneyiminin daha az şüphe bıraktığı da yukarıdaki grafikte gösterilmektedir.

TEGV Gönüllülerinin diğer gönüllülere kıyasla "gönüllülük yaparken kendilerini daha rahat" hissetmeleri de TEGV Gönüllülük sürecinin önemli çıktılarından biri olarak görülmelidir.

6. DEĞERLER, TUTUMLAR VE RUH HALLERİNDEKİ FARKLAR

6.1. Genel Psikolojik Durum

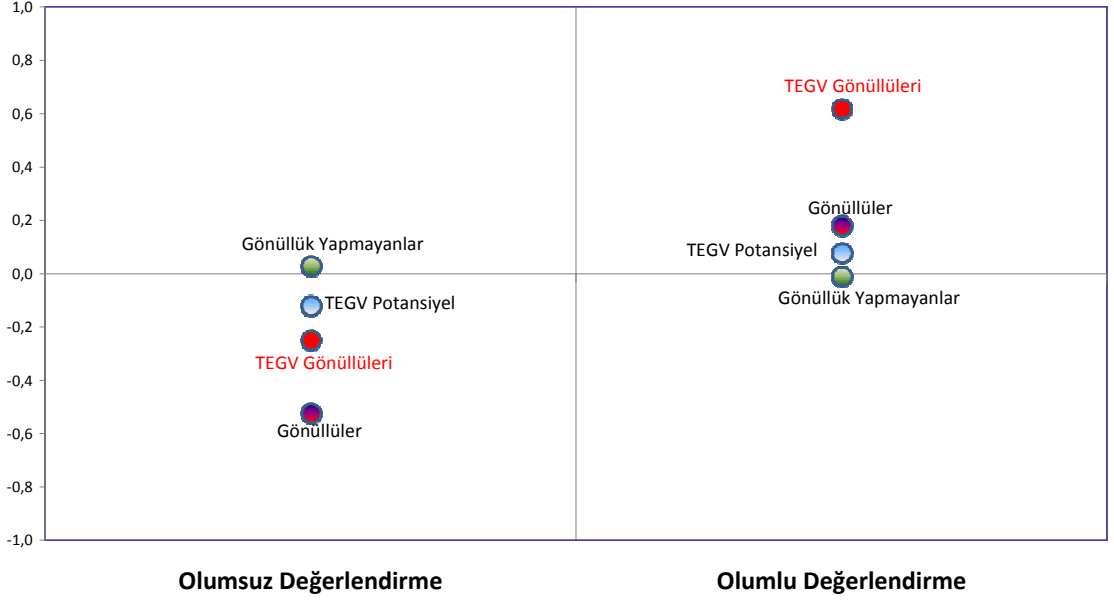
Yaşamdan Memnuniyet- Gelecekte Umut

Araştırma çalışmasına katılanların genel olarak yaşamdan ne kadar memnun oldukları sorgulandığında bütün kategorilerde yaklaşık yüzde 64'lük bir kesim yaşamdan memnun olduğunu belirtmiştir.

Gönüllülük yapmanın anlamlı bir etkiye sahip olmadığı başka bir konu da gelecekte umutlu olmaktır. Saha çalışmasından dönen sonuçlar, gönüllülük yapmayanların, gönüllülük yapanlara kıyasla gelecekte 8 puan daha umutsuz olduklarını göstermektedir. Bununla beraber TEGV Gönüllülerinin de gönüllülük yapmayanlara denk bir oranda umutsuzluk taşımaları aradaki farkın gönüllülük eyleminden kaynaklandığı konusunda önemli bir soru işareti yaratmaktadır.

Genel Psikolojik Değerlendirme

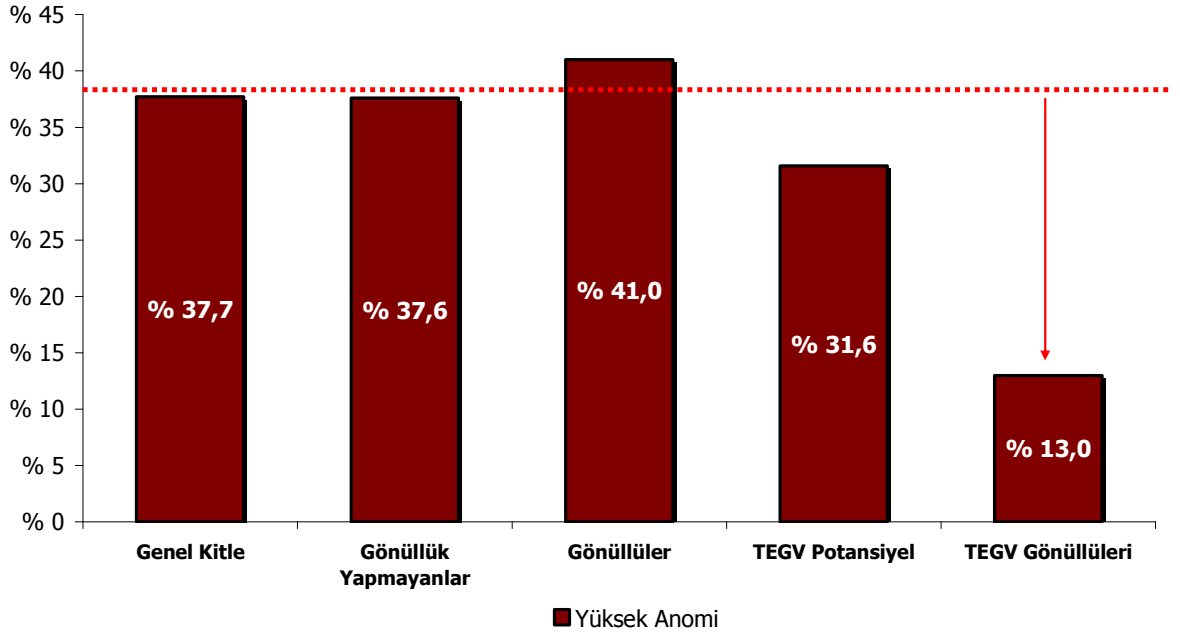
Bireylerin kendilerini psikolojik açıdan değerlendirmeleri istenen bir dizi soru sonucunda elde edilen veriler ileri istatistik tekniklerinden faktör analizi kullanılarak birleştirilmiş ve iki ana boyut elde edilmiştir. Bu boyutlardan birincisi "olumsuz değerlendirme" boyutudur ve "bazen hiç iyi olmadığımı düşünüyorum", "kendimi zaman zaman işe yaramaz buluyorum", "hayatta başarısız olduğuma inanıyorum" gibi değerlendirmelerle pozitif ilişkiye sahiptir. Söz konusu "olumsuz değerlendirme" boyutunda herhangi bir gönüllülük faaliyetinde bulunmayanların ortalama skorları kitle ortalaması olan 0'a yakındır. Gönüllülük faaliyetinde bulunanların ortalaması -0,6; TEGV Gönüllülerinin -0,3 civarındadır. Bu rakamlardan yola çıkarak gönüllülük faaliyetlerinin bireyleri kendileri hakkında daha az olumsuz hissetmeye ittiği söylenebilir.

"Genel olarak düşündüğümde kendimden memnunum", "bir çok iyi niteliğimin olduğuna inanıyorum", "kendime olumlu bir bakışım var" ve "herhangi bir şeyi en az diğer kişiler kadar iyi yapabilirim" gibi önermelerle pozitif ilişkiye sahip olan "olumlu değerlendirme" boyutunda TEGV Gönüllüleri 0,8 gibi yüksek bir skora sahipken, diğer gönüllülerin ortalama skoru 0,3'tür. Bu açıdan gönüllülük faaliyetlerinin bireyleri kendileri hakkında olumlu değerlendirmeye ittiği sonucunu çıkarabiliriz.

6.2. "Anomi" Duygusu

Bireylerin yaşamda norm ve değerlere sahip olmamaları durumu olarak tanımlayabileceğimiz "anomi" duygusunun yüksekliği Türkiye'nin son dönemde karşılaştığı önemli sorunlardan biridir. 2006 yılında Ersin Kalaycıoğlu ve Ali Çarkoğlu tarafından yapılan araştırma Türk toplumunda yüksek anomi duygusuna sahip olanların oranı yüzde 19 olduğunu göstermektedir. 2008 yılında ARI Hareketi için yapılan bir başka araştırma 15-27 yaş dilimindeki Türk gençlerinde yüksek anomiye sahip olanların oranının yüzde 37 olduğunu ortaya koymuştur. Aşağıda yer alan grafik, gönüllülük faaliyetlerinin anomi duygusu üzerindeki etkisini sergilemektedir.

Yüksek Anomi ve Gönüllülük

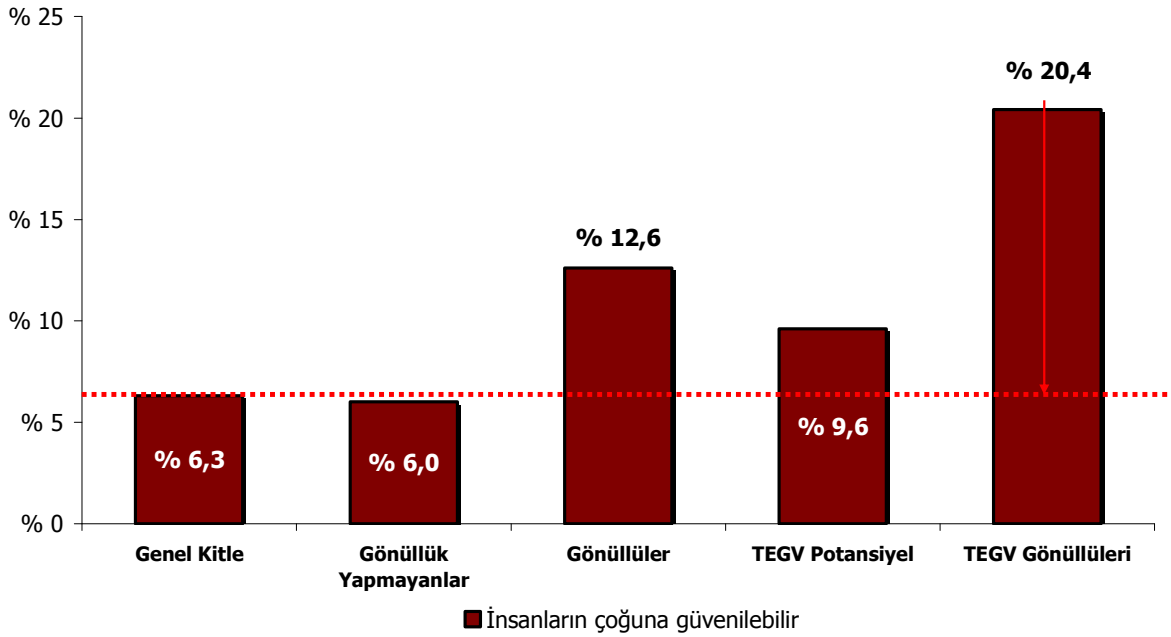

Yürütülen saha araştırması da 18-35 yaş arası genç kentlilerde yüksek anomiye sahip olanların oranının yüzde 38 olduğunu göstermektedir. Son bir yıl içerisinde gönüllülük faaliyetlerinde bulunanların arasında yüksek anomiye sahip olanların oranı yüzde 41'ken; TEGV Gönüllüleri arasında bu oran sadece yüzde 13'tür. TEGV Gönüllü potansiyeline sahip olanların arasında yüksek anomiye sahip olanların oranının yüzde 32 olması; aradaki farkın sadece sosyoekonomik faktörlerden kaynaklanmadığının da en önemli göstergesidir.

6.3. Güven Duygusu

1990'lerden itibaren yapılan bir dizi kamuoyu araştırması Türk toplumunun karşılaştırmalı açıdan en düşük "genelleştirilmiş" güven duygusuna sahip ülkelerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan bütün kamuoyu araştırmalarında insanların genellikle güvenilir olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 6 ile 7 arasında kalmaktadır. 2008 yılında ARI Hareketi tarafından yaptırılan Türk Gençliğinin Siyasal Tutumları araştırması 15-27 yaş arasındaki gençlerin sadece yüzde 10'unun insanları genel olarak güvenilir bulduğunu göstermiştir. Yapılan detaylı analizler sosyoekonomik faktörlerin söz konusu güvensizlik üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varmaktadır.

Genelleştirilmiş Güven ve Gönüllülük

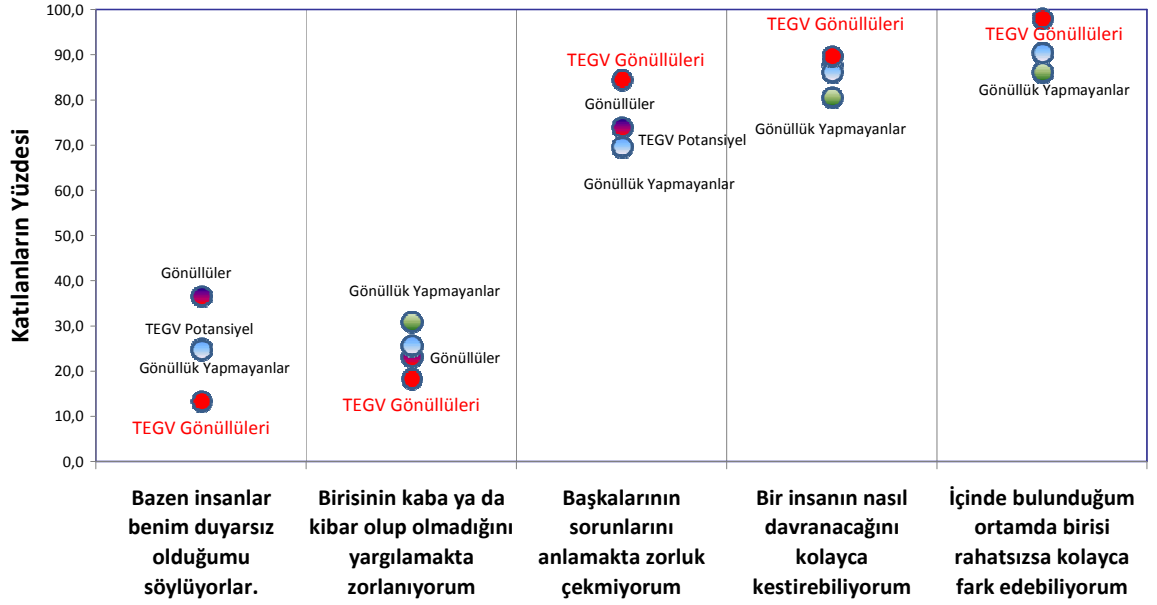

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere gönüllülük faaliyetleri bireylerin genelleştirilmiş güven duygularına doğrudan katkıda bulunmaktadır. 18-35 yaş Türkiye kentsel nüfusunda "insanların çoğuna güvenilebileceği" kanısında olanların oranı yüzde 6'dır ve gönüllülük yapmayanlarda bu rakam farklı değildir. Bununla beraber son bir yıl içerisinde gönüllülük yapanların arasında insanların çoğuna güvenilebileceğini söyleyenlerin oranı yüzde 13 ve TEGV Gönüllüleri arasında yüzde 20'dir. Bu rakamlar açıkça gönüllülük faaliyetlerinin genelleştirilmiş güvene nasıl katkıda bulunduğunu göstermektedir.

6.4. Empati Duygusu

Bir insanın karşındakilerin duygularını anlayabilme ve kendisini onların yerine koyabilme yeteneği olarak adlandırılan empatinin, toplumların daha hoşgörülü, daha demokratik ve daha fazla dayanışma içerisinde olmasını sağladığı öne sürülmüştür. Çalışmamız çerçevesinde hem kentlerde yaşayan 18-35 yaş dilimindeki gençlere hem de TEGV Gönüllülerine empati yeteneklerini ölçmeyi hedefleyen bir ölçek sorulmuştur.

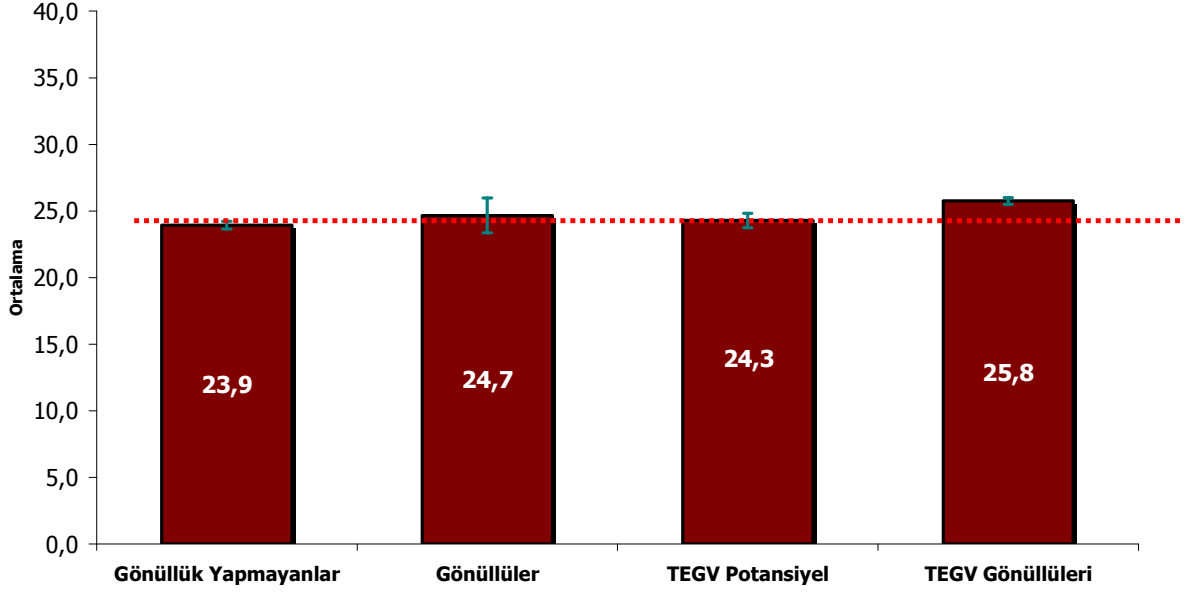
Empati Duygusundaki Farklar

Ölçekte yer alan 8 soru arasında anlamlı fark gösteren 5 tanesi yukarıda sergilenmektedir. Bu grafiğe göre TEGV Gönüllülerinin diğerlerinden daha farklı oldukları başlıca nokta diğer insanların davranışlarını anlama konusunda daha iddialı olmalarıdır. Her ne kadar bu konuda her segmentin ortalama skorları yüksek olsa da, TEGV Gönüllüleri, gönüllülük yapmayanlardan yaklaşık 10 ile 20 puan arasında daha yüksek oranlara sahiptir.

Benzer bir şekilde, TEGV Gönüllülerinin yüzde 12'sinin "birisinin kaba ya da kibar olup olmadığını yargılamakta zorlanıyorum" görüşüne katılmalarına karşın, bu oran gönüllülük yapmayanlar arasında yüzde 40'ın üzerindedir. TEGV Gönüllüleri arasında "bazen insanlar benim duyarsız olduğumu söylüyorlar" görüşüne katılanlar yüzde 10'un altındayken, gönüllülük yapmayanlar ve TEGV potansiyel gönüllülerinde bu oran yüzde 20'nin; şaşırtıcı bir şekilde gönüllüler arasında ise yüzde 40'ın üzerine çıkmaktadır.

Empati Katsayıları ve Gönüllülük

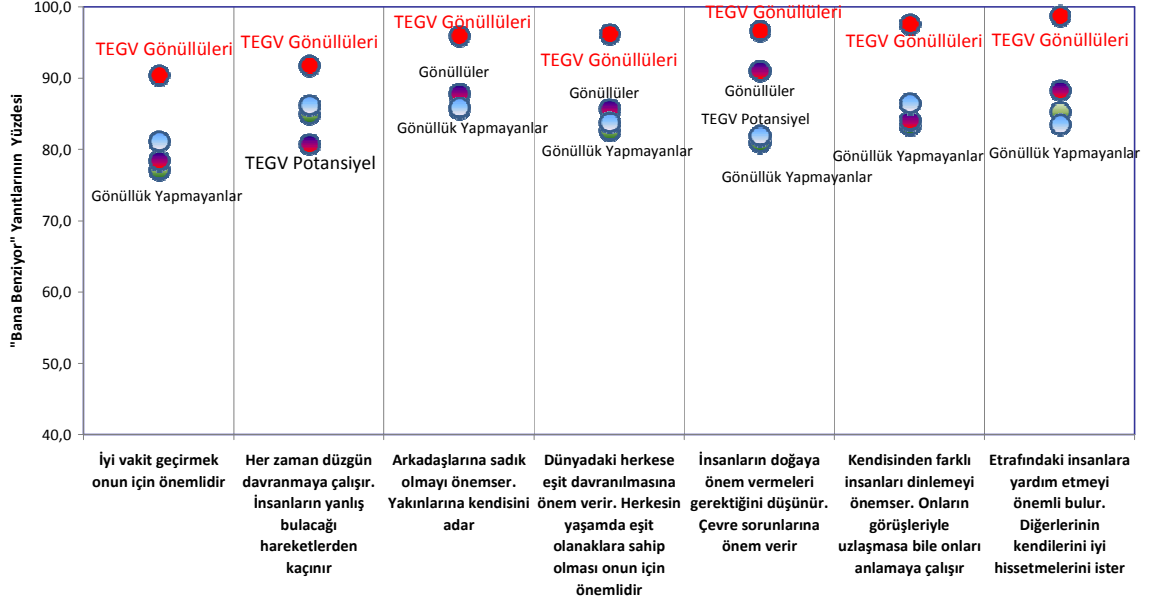

Hesaplanan Empati Katsayıları açısından gönüllülük yapmayanlar, gönüllüler ve TEGV potansiyel gönüllüleri arasında istatistiksel anlamlılık taşıyan bir fark bulunmamaktadır. Gönüllülerin Empati Katsayısı ortalamasının gönüllülük yapmayanlara eşit olma olasılığı yüzde 22; TEGV potansiyel üyelerinin diğerleriyle aynı Empati Katsayısına sahip olma olasılığı ise yüzde 24'tür. Öte yandan diğer istatistiksel testler, TEGV Gönüllülerinin gönüllük yapmayanlardan, gönüllülerden ve TEGV potansiyel gönüllülerinden daha yüksek Empati Katsayılarına sahip olduğunu göstermektedir. Aradaki fark, incelenmeye değerdir.

6.5. Sosyal Değerler

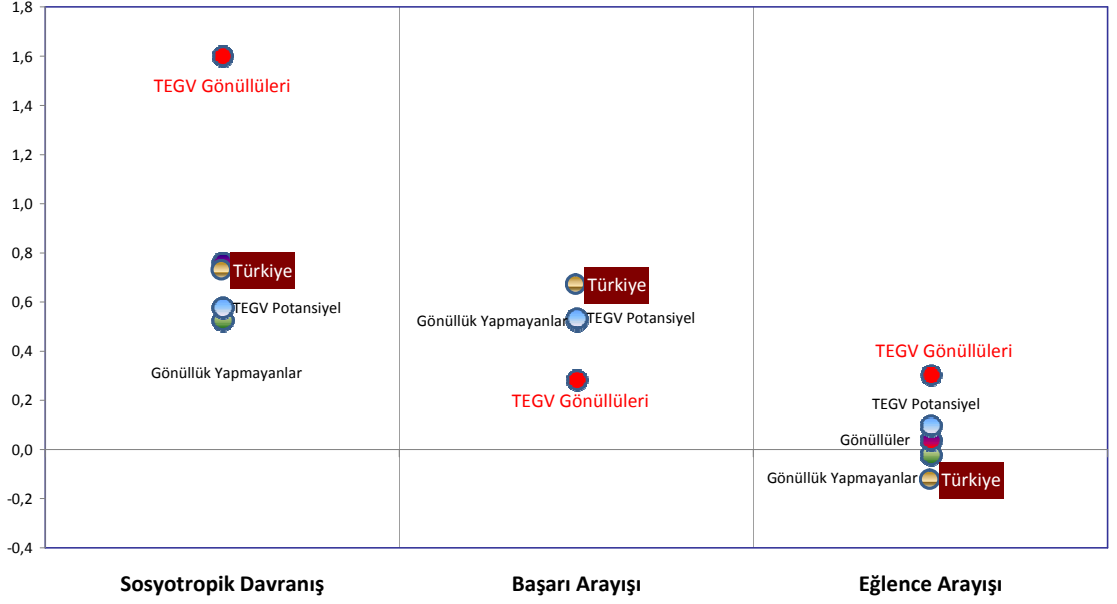
Son dönemde yapılan çalışmalar bireylerin sosyal değerlerindeki farklılıkların siyasal tutumlardan sivil katılıma, hoşgörüden özel yaşama dair görüşlerine kadar bir çok alanda etkili olduğunu göstermektedir. Daha dışa dönük bireylerin sivil katılım derecelerinin daha yüksek olduğu karşılaştırmalı çalışmalarda açıkça görülmektedir. Türkiye örneğinde gençler arası değer farklılıklarıyla sosyal değerler arasındaki ilişkiye dair ipuçları aşağıdaki grafikte sergilenmektedir.

Değerlerde Farklar

Araştırma çalışmasında sorgulanan bir dizi değerden kayda değer farklılıklar sergileyenler yukarıdaki grafikte yer almaktadır. Öncelikle TEGV Gönüllülerinin etraflarındaki insanlara yardım etme, farklı insanları dinlemeye açık olma, herkese eşit davranılması konusunda 18-35 yaş kentsel grubuna kıyasla daha yüksek yüzdelere sahip oldukları görülmektedir. Öte yandan, başlıca değerlerin hepsinde TEGV Gönüllüleri ve gönüllülük faaliyetinde bulunmuş olanlar gönüllülük yapmayanlardan daha yüksek derecelere sahiplerdir. Bu açıdan değerlendirildiğinde gönüllülük ile bazı değerler arasında ilişki olduğu söylenebilir. Ancak ilişkinin yönü daha detaylı tartışmalara açıktır. Başka deyişle, bazı değerlere sahip olanlar mı gönüllülük yapmayı tercih etmektedir yoksa gönüllü faaliyetler mi bireyleri bazı değerlere sahiptir, bu konu başlı başına bir araştırma konusu oluşturmaktadır.

Değerlerde Farklar

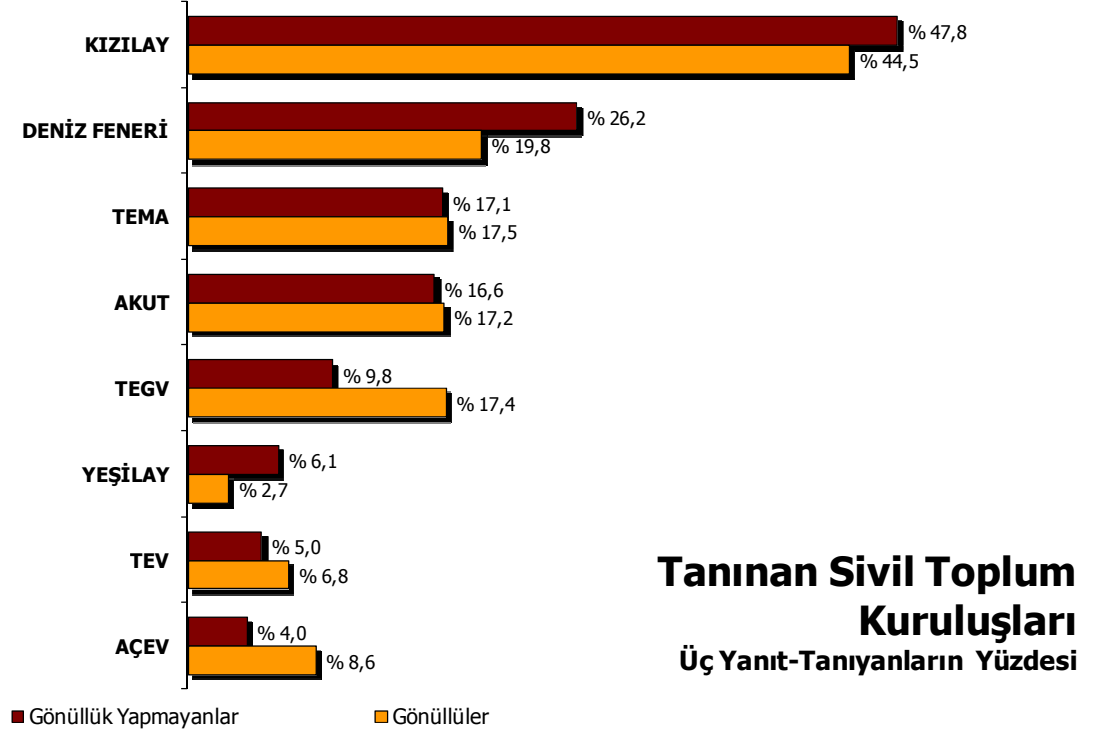

Yukarıda yer almakta olan grafik gönüllülük davranışı ile sosyal değerlerin üç ana boyutu arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Öncelikle başka insanlara yardım etme, başka insanları dinlemeye açık olma gibi değerlerle yüksek ilişkili olan sosyotropik-diğerkam- boyutta TEGV Gönüllüleriyle gönüllülük yapmayanlar arasında kayda değer bir fark bulunmaktadır. Bu boyutta gönüllülük yapmayanlar, TEGV potansiyel gönüllüleri ve Türkiye ortalaması hemen hemen aynıdır.

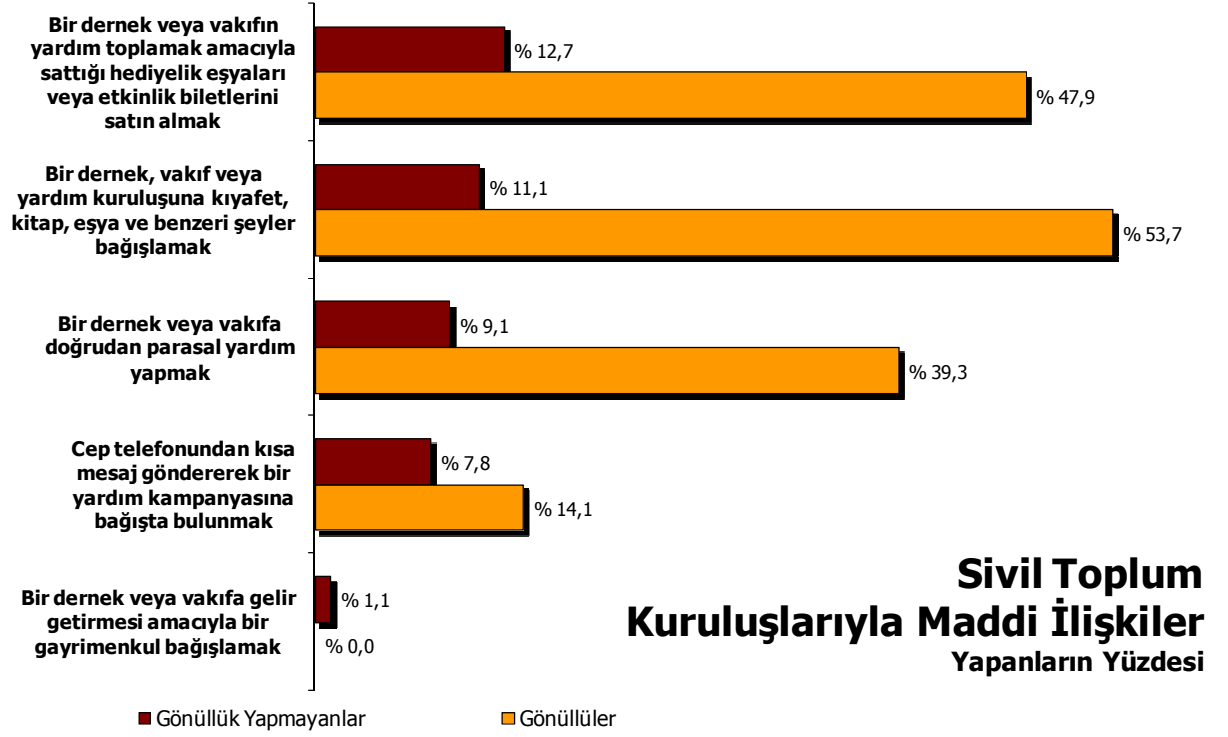
İkinci olarak bireylerin düzgün davranmaya önem vermeleri, başarılı olmayı önemsemeleri ve yeteneklerini göstermeyi istemeleri gibi değerlerle ilişkili olan başarı arayışı boyutunda TEGV Gönüllüleriyle Türkiye ortalaması arasında kayda değer bir fark bulunmaktadır. Bu açıdan 18-35 kentsel gençliği arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Son olarak, karşılaştırmalı açıdan Türkiye'nin görece yüksek ortalamaya sahip olduğu eğlence arayışında TEGV Gönüllüleri ortalamasının gönüllülük yapmayanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. TEGV potansiyel gönüllülerinin de yüksek ortalamaya sahip olması aradaki farkın sosyoekonomik farklılıklara atfedilmesine olanak vermektedir.

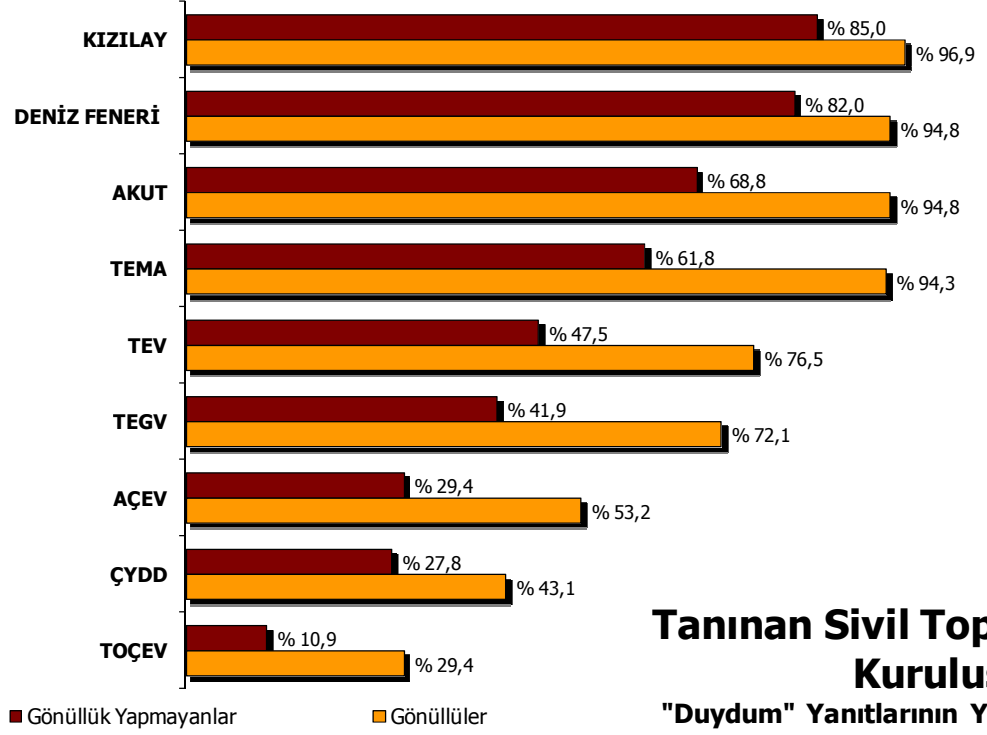
7. TEGV'LE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

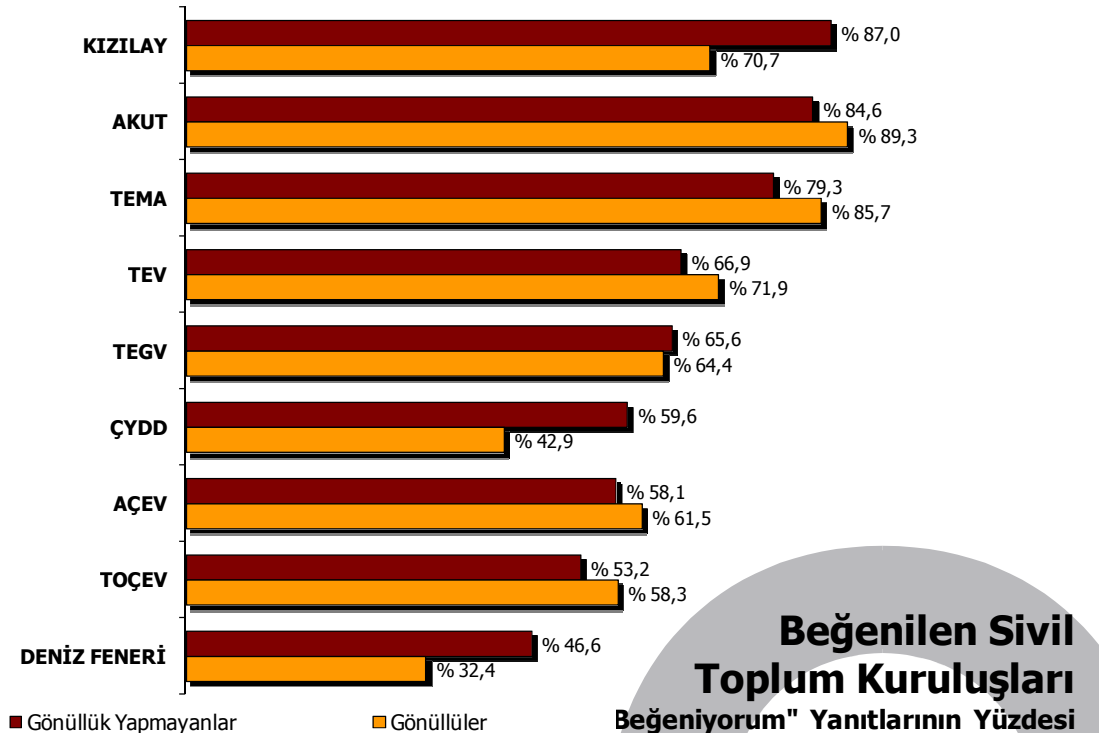
Anket çalışmasına katılanlara açık uçlu olarak hangi üç sivil toplum kuruluşunu tanıdıkları sorulduğunda birinci sırada yüzde 48 civarında bir oranda belirtilen KIZILAY gelmiştir. İkinci sırada gönüllülük yapmayanlar arasında yüzde 26, yapanlar arasında yüzde 20'lik oranlarda tanındığı görülen DENİZ FENERİ bulunmaktadır. TEMA ve AKUT yüzde 17 civarında tanınma oranına sahiptir. Açık uçlu olarak sorulan bu soruda TEGV'ı tanıdığını belirtenlerin oranı kitle genelinde yüzde 10 civarında olsa da, gönüllük yapanlarda TEGV yanıtını verenlerin oranı yüzde 17'ye çıkmakta ve bu kitlede hata payları da göz önünde tutularak ikinci sırayı almaktadır. Gönüllülük yapanlar arasında daha fazla tanınan bir başka kurum da AÇEV'dir.

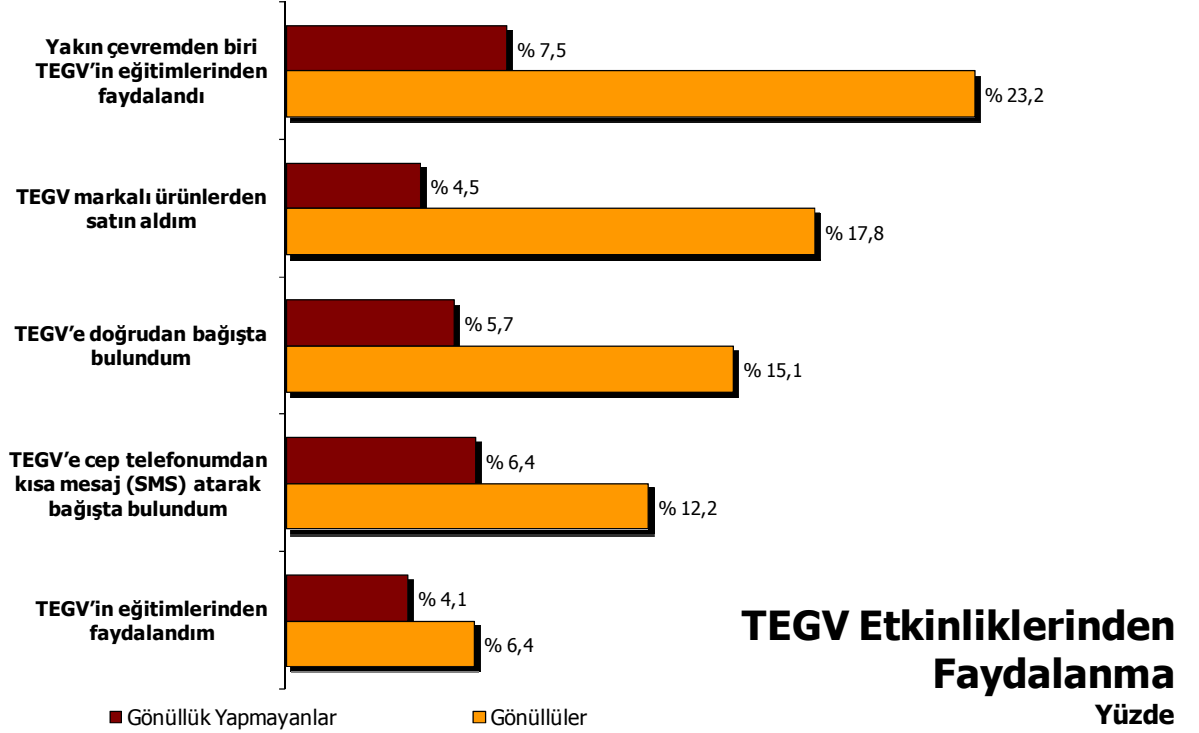
Daha önce de gösterildiği üzere herhangi bir gönüllülük faaliyetinde bulunanların sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkileri, diğer gençlere kıyasla çok farklıdır. Örneğin, maddi ilişki söz konusu olduğunda herhangi bir sivil toplum kuruluşunun hediyelik eşyalarını ya da etkinlik biletlerini satın alanların oranı gönüllü faaliyette bulunmayan gençler arasında yüzde 13'ken, gönüllülük faaliyetinde bulunanlar arasında yüzde 49'dur. Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna kıyafet, kitap, eşya ya da benzeri şeyler bağışlayan gençlerin oranı genel kitlede yüzde 11 civarındayken; bu oran gönüllü faaliyetlerde bulunan gençlerde yüzde 54'e çıkmaktadır. Parasal yardım konusunda yaklaşık 1'e 4'lük bir oran farkı bulunmaktadır. Bu farkın azaldığı ve 1'e 2 gibi yüksek bir rakama indiği tek konu cep telefonundan kısa mesaj gönderilerek yapılan kampanyalara katılma olarak görülmektedir.

Anket katılımcılarına bir dizi sivil toplum kuruluşunun ismi sayılarak her birini tanıyıp tanımadıkları sorulmuştur. Bu "hatırlatmalı" soruya verilen yanıtlar en fazla tanınan sivil toplum kuruluşunun KIZILAY olduğunu, bu kurumu DENİZ FENERİ, AKUT ve TEMA'nın takip ettiğini göstermektedir. TEV ve TEGV gönüllülük yapmayanlar arasında görece olarak düşük oranlarda tanınırlar da, yüzde 70'in üzerinde tanınma oranlarına sahiptir.

Sayılan sivil toplum kuruluşlarını tanıyanlara o kuruluşları ne kadar beğendikleri sorulduğunda beğenilme oranlarının görece yüksek olduğu görülmektedir. KIZILAY'ın tanıyanların bu kurumu beğenme oranı yüzde 85'in üzerindedir. TEGV'in hem gönüllülük yapanlar hem de yapmayanlar nezdinde yüzde 66 civarında bir beğeniye sahiptir.

Görüşülen gençlerin TEGV'in sunduğu etkinlik fırsatlarından ne kadar yararlandıkları yukarıdaki grafikte görülmektedir. Öncelikle genel kitlede yüzde 8'lik bir kesim yakın çevresinde yaşayan birinin TEGV eğitimlerinden faydalandığını söylemektedir. Bu oran son bir yıl içerisinde herhangi bir gönüllülük faaliyetinde bulunanlarda yüzde 23'e kadar çıkmaktadır. Genel kitlede TEGV'e cep telefonundan mesaj atarak ya da doğrudan başışta bulunanların oranı yüzde 6 civarındayken, bu oranlar gönüllü faaliyette bulunmuş gençler arasında yüzde 10'un üzerindedir. TEGV markalı ürünlerden satın alanların oranı yüzde 18 iken, doğrudan başışta bulunanların oranı yüzde 15'tir. Her iki kesimde de TEGV'in eğitimlerinden faydalananların oranının yüzde 5 olması da üzerinde durulması gereken bir konudur.